

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцагаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахым хаяг: dundgovi@audit.gov.mn

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД**

2024-07-17 № 01/195
танай _____ -ны № _____ -т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох аймгийн “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Аймгийн “Монгол ардын нам”-ын хорооны аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР/Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР/Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР/Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР/Б.ГАНТУЯА/

211

2

аймгаар

Дундговь аймгийн Монгол Ардын Намын хорооны 2024 оны 06 сарын 20-ний өдрийн 3 дугаар хурлын 02 тоот тогтоолоор батлав.

**АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

ГОВИЙН БҮСИЙН ХӨГЖИЛ- ДУНДГОВИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “ГОВИЙН БҮСИЙН ХӨГЖИЛ- ДУНДГОВИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийн хүрээнд 5 үндсэн бүлэг, 19 дэд бүлэг, 183 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

**НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН
БОДЛОГО**

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.7 Эрүүл идэвхитэй амьдралын хэвшил бүхий иргэн

**ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НУТГИЙН
СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО**

- 2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

**ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ
ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО**

- 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
- 3.2 Шинэ ажлын байр
- 3.3 Төрөлжсөн аялал жvүлчлал

**ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ
ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ**

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн мал аж ахуй
- 5.3 Үнэт баялаг ус

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Бүтээн байгуулалт
- 6.2 “Шинэ Мандалговь” хөтөлбөр
- 6.3 Сумдын хөгжил

1 НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

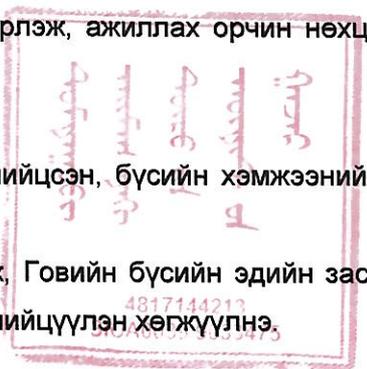
- ✓ 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг өнөөгийн түвшнээс 5 дахин нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.1.2 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд аймгийн төв болон сумдын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.
- ✓ 1.1.3 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.1.4 “ 1000 айлын орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, аймгийн төвд 700 айл, сумдад 300 айлын орон сууцыг нэмж барина.

1.2 Эрүүл иргэн

- ✓ 1.2.1 Өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн, эрт илрүүлэгт зорилтот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.2.2 Нийтийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн хийх, эрүүл, зөв хооллолтыг дэмжих, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.3 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувилагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтнуудыг гадаад, дотоодод сургах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2.4 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.5 “Элэг бүтэн Монгол”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” болон хүүхдийн “Эрүүл шүд” хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлж, үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.6 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж, “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.7 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой иргэн

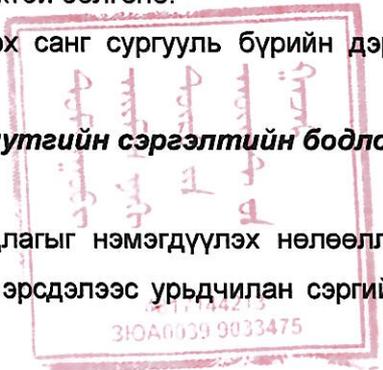
- ✓ 1.3.1 ОХУ-ын хөрөнгө оруулалттай, олон улсын жишигт нийцсэн, бүсийн хэмжээний ЕБ-ийн сургууль байгуулна.
- ✓ 1.3.2 Политехник коллежийн сургалтын орчныг сайжруулж, Говийн бүсийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн хөгжүүлнэ.

- ✓ 1.3.3 Боловсролын салбарыг улс төрөөс ангид байлгаж, сургуулийн захирал, цэцэрлэгийн эрхлэгчийг мэдлэг чадвар, ажлын гүйцэтгэл, туршлагад нь үндэслэн, холбогдох хууль, журмын дагуу сонгон шалгаруулж, томилно.
- ✓ 1.3.4 Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж, ТМБС, ЕБС, СӨБ-ын байгууллагын багш нарыг гадаад, дотоодод сургаж, бэлтгэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.3.5 Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжиж, “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, багш нарыг гадаад, дотоодод мэргэжил дээшлүүлж, сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулна.
- ✓ 1.3.6 Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагчдад англи хэл эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг гадаадад сургаж чадавхжуулна.
- ✓ 1.3.7 Аймгийн хэмжээнд цэцэрлэг, сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгуудыг бүрэн шинэчилж засварлана.
- ✓ 1.3.8 Нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг 100 хувь орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгож, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.3.9 Сургуулиудад байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбайг байгуулна.
- ✓ 1.3.10 “Байгалийн ухаан” болон “Математик”, “Англи хэл”, “Оюунлаг Дундговь” дэд хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлж, улс, бүсийн хэмжээний төрөлжсөн олимпиадыг аймагтаа тогтмол зохион байгуулна.
- ✓ 1.3.11 Сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.12 Залуу багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.13 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.3.14 Багшийн хүрэлцээгүй сумдад цахимаар ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж, багш нарыг давхар ажиллаж, цалин орлогоо нэмэгдүүлэх боломжтой болгоно.
- ✓ 1.3.15 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх санг сургууль бүрийн дэргэд байгуулна.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргээлтийн бодлого Хүүхэд

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой, хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан, ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах боломжгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагчдад шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээлтэй, амин дэмээр баялаг хоол, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- ✓ 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн дотоод, гадаад орчинг бүрэн камержуулж, хүүхдэд ээлтэй, аюулгүй орчин бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.4.7 Оюутны цагаар хөдөлмөр эрхлэлтийг зохицуулах журмын дагуу нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хөнгөлөлт, цагийн ажлын зуучлалыг E-Student цэсээр дамжуулан зохион байгуулна.
- ✓ 1.4.8 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.9 Хөдөлмөрийн хуулинд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж, шинээр ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.10 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.11 “Хийнгээ суръя- Орлого олъё-Хэмнэе” загвараар төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.12 Орчин үеийн стандартад нийцсэн кино театрын барилга барина .
- ✓ 1.4.13 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

Гэр бүл

- ✓ 1.4.14 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.15 Ганц бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.16 Цэцэрлэгийн хүүхэд хүлээн авах, тарах цагийг уртасгаж эцэг, эхчүүд ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.17 Тогтвортой гэр бүлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дундаж давхаргыг тэлнэ.
- ✓ 1.4.18 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлүүлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

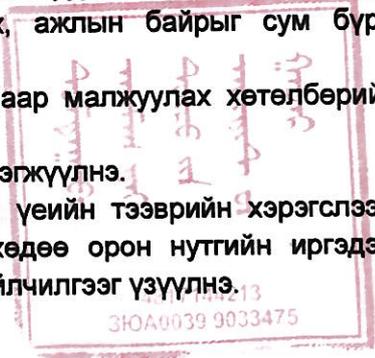
Ахмад настан

- 1.4.19 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.20 Аймагт ахмадын сувилал байгуулж, ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.21 Түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрт ахмадуудыг хамруулан, төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх асуудлыг шат дараалалтайгаар шийдвэрлэнэ.
- 1.4.22 Говийн бүсийн асрамжийн газрыг аймагтаа байгуулж, харж хандах хүнгүй ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд асрамжийн үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 1.4.23 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг аймагтаа бүсчилэн зохион байгуулна.
- 1.4.24 Нарийн мэргэжлийн оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар оношуулж, зардлыг эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- 1.4.25 Аймгийн төвд "Ахмадын эмнэлэг" байгуулна.
- 1.4.26 Сумын ахмадын хорооны дарга нарын урамшууллыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.27 Ахмад настнуудад өдрийн болон 7 хоногийн эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх геронтологийн төв байгуулна

Малчид

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- 1.4.28 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмшүүлэх, ашиглуулах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.29 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.4.30 Говийн бүсийн хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- 1.4.31 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- 1.4.32 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг сум бүрт нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- 1.4.33 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.34 Зудын эрсдэлийг даван туулах "ӨВӨЛЖӨӨ" төсөл хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.35 Бүх сумдын эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинкийн интернетэд холбон малчид, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.

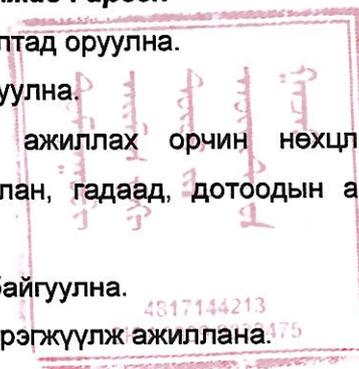
- ✓ 1.4.36 Малчдын эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудал болох ундны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
- ✓ 1.4.37 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, аймгийн хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- ✓ 1.4.38 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх төрлийн орон сууц, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад 100 хувь мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.
- ✓ 1.4.39 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн байнгын асрамжийн төвийг төр, хувийн хэвшлийн санхүүжилтээр дэмжинэ.
- ✓ 1.4.40 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эмчилгээ, оношилгоо, тусламж, үйлчилгээний төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- ✓ 1.4.41 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт

- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.3 Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өрнүүлэх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- ✓ 1.5.4 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.5.5 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.6 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгжүүдийг 10-аас доошгүй номинацаар шалгаруулж "Оны шилдэг бүтээгдэхүүн" ном хэвлүүлж үйл ажиллагааг нь сурталчилна.

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн

- ✓ 1.6.1 Төв халхын дуулалт жүжгийн театрын барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 1.6.2 Уртын дууч, морин хуурчдын III их наадмыг зохион байгуулна.
- ✓ 1.6.3 Соёл, урлагийн ажилтнуудын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулж, жил бүр шилдэг ажилтнуудыг шалгаруулан, гадаад, дотоодын арга хэмжээнд оролцуулж, туршлага судлуулна.
- ✓ 1.6.4 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.6.5 Үндэсний спортыг хөгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллана.

3.1 Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин

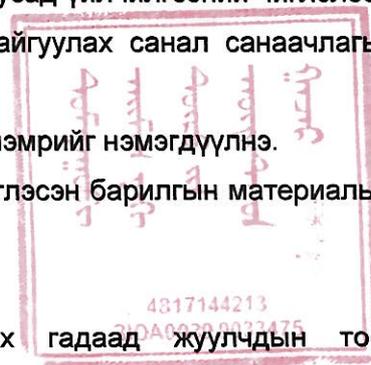
- ✓ 3.1.1 Нийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- ✓ 3.1.2 Мандалговь хотод жижиг дунд үйлдвэрлэгчдэд зориулсан бизнес инкубатор төв байгуулна.
- ✓ 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон “Дундговь түншлэл” арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулж үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
- ✓ 3.1.4 БНХАУ, ОХУ, Өмнөд Солонгос, Япон, Чех зэрэг улс орнуудтай тогтоосон хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, шинээр боломжит улс орнуудтай харилцаа тогтооно.
- ✓ 3.1.5 Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын “Discover Dundgovi” зөвлөгөөнийг зохион байгуулж, орон нутагт хөрөнгө оруулалтыг татна.

3.2 Шинэ ажлын байр

- ✓ 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тодоор олгох зарчмыг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ 3.2.3 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.4 Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлж, бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох, хөрөнгө оруулалтын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.5 Гарааны бизнес эрхлэгч, инноваци, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.6 “Пассив” хаусын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.7 Аймгийн хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.2.8 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.2.9 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулна.

3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

- ✓ 3.3.1 “GoMongolia” хөтөлбөрийн хүрээнд аймагт зочлох гадаад жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

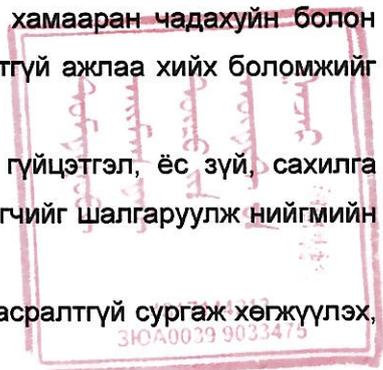

- ✓ 3.3.2 Аялал жуулчлалын бүс дэх хоршоо, нөхөрлөлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ногоон зээл, худалдааны сувгуудаар дэмжих бодлого баримтлана.
- ✓ 3.3.3 Монголын нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлогт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.4 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.5 Их газрын чулуу, Бага газрын чулуу, Онгийн хийд, Цагаан суварга, Өөш манхан, Морин толгойн цав, Дэл уул зэрэг аялал жуулчлалын төвүүдийг байгуулж орон нутгийн аялал жуулчлалын сүлжээг олон улсын аялалын бүстэй холбоно.
- ✓ 3.3.6 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.7 Аялал жуулчлалын гадаадад хамтын ажиллагаа, олон улсын сурталчилгаа маркенгийн ажлыг эрчимжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.8 Аймаг сумдын орох гарах хаалга, олон нийтийн худалдаа үйлчилгээний төвүүдэд түшиглэн, ариун цэврийн байгууламж бүхий нийтийн бие засах газруудыг бий болгоно.
- ✓ 3.3.9 Их газрын чулуу, байгалийн задгай театрыг түшиглэсэн, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулна.

ДӨРӨВ.ШУДАРГА ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

3.4 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа

- ✓ 3.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 3.4.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 3.4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж, шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 3.4.5 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

- ✓ 3.4.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

3.5 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

- ✓ 3.5.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.4 “Мандалговь хот”-ын удирдлагын төвийг бий болгоно.
- ✓ 3.5.5 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Тендер/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.

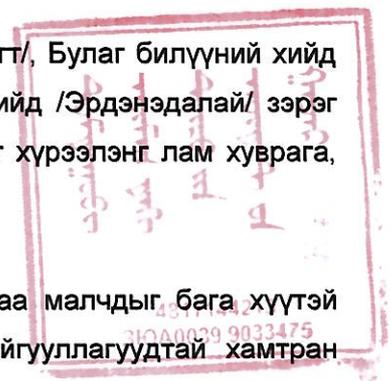
ТАВ.ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.6 “Тэрбум мод” хөтөлбөр

- ✓ 3.6.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 3.6.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.6.3 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.6.4 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 3.6.5 Сум бүрт нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үүнд: гэр бүл бологсдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан бологсдын гэх мэт
- ✓ 3.6.6 Онгийн гурван хийд /Сайхан-Овоо/, Чойрын хийд /Дэлгэрцогт/, Булаг билүүний хийд /Өлзийт/, Зуутын хийд /Адаацаг/, Үнстий цагаан овооны хийд /Эрдэнэдалай/ зэрэг газруудад номын мэргэдийн дурсгалд зориулсан цэцэрлэгт хүрээлэнг лам хуврага, сүсэгтэн олны дэмжлэгтэйгээр байгуулна.

3.7 Уламжлалт нүүдлийн мал аж ахуй

- ✓ 3.7.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.

- ✓ 3.7.2 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн, малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.7.3 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 3.7.4 Газар ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.7.5 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.
- ✓ 3.7.6 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.

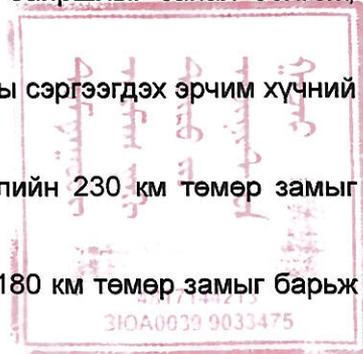
3.8 Үнэт баялаг ус

- ✓ 3.8.1 Уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэрийн салбарт гүний усны нөөц ашиглалтыг хязгаарлаж, гадаргын ус ашиглахыг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.2 Нөхөн сэргээлт хийдэг, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлдэг, усыг дахин ашигладаг үйлдвэр, уул уурхайг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.3 Уул уурхайд үйлдвэрлэлийн технологид хэрэглэсэн усыг дахин ашиглах, саарал ус нийлүүлэх төслийг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.4 Аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийн усыг 100 хувь халдваргүйжүүлж мод тарих, ногоон байгууламжид дахин ашиглах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.8.5 Аймаг, сумын төвийн хүн амыг стандартын шаардлага хангасан ундны усны хайгуул судалгааг хийж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

ЗУРГАА.ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Бүтээн байгуулалт

- ✓ 6.1.1 Говийн бүсийг усаар хангах Орхон-Онги төслийн хүрээнд усалгаатай газар тариалан, мод үржүүлгийн газруудыг бий болгоно.
- ✓ 6.1.2 Байгаль, газарзүйн онцлогт түшиглэн Цагаан суварга орчмын палеонтологийн нөөцөд тулгуурлан аялал жуулчлалын тусгай бүсийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд байгуулна.
- ✓ 6.1.3 Орон нутгийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, бирж, тээвэр логистикийн цогцолборыг кластераар хөгжүүлэх тохиромжтой дөрвөн байршлыг санал болгож, хүсэлт гаргасан хувийн хэвшил, хоршоодыг дэмжинэ.
- ✓ 6.1.4 Говийн бүсийн нар, салхины нөөцийг ашиглан, нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчний станцуудыг байгуулна.
- ✓ 6.1.5 Говийн босоо тэнхлэгийн Тавантолгой-Мандалговь чиглэлийн 230 км төмөр замыг барина.
- ✓ 6.1.6 Мянганы төмөр замын хэсэг Мандалговь-Чойр чиглэлийн 180 км төмөр замыг барьж хүрэн нүүрсийг Бичигт боомтоор гаргана.

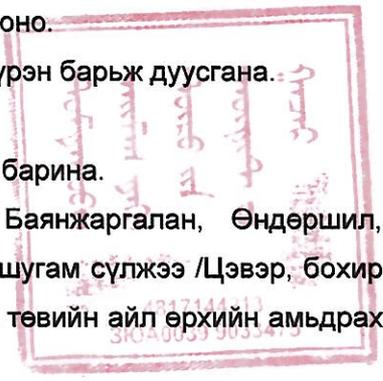
- ✓ 6.1.7 Арвай хээр- Мандалговь-Чойр чиглэлийн авто замыг шинээр барина.
- ✓ 6.1.8 Улаанбаатар-Мандалговь чиглэлийн авто замыг шинэчлэн засварлана.
- ✓ 6.1.9 Зарим сумдыг аймгийн төв болон төв замтай хатуу хучилттай автозамаар холбоно.
- ✓ 6.1.10 “Бүрдийн уянга” хүүхдийн зусланг шинэчлэн засварлана.
- ✓ 6.1.11 Мандалговь хотод хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин боловсруулах үйлдвэр шинээр барьж, сумдын хог хаягдалын менежментийг сайжруулна.
- ✓ 6.1.12 Салхитын уурхайгаас Их газрын чулуу, байгалийн задгай театр хүртэл эрчим хүчний шугам татна.

6.2 “Шинэ Мандалговь”

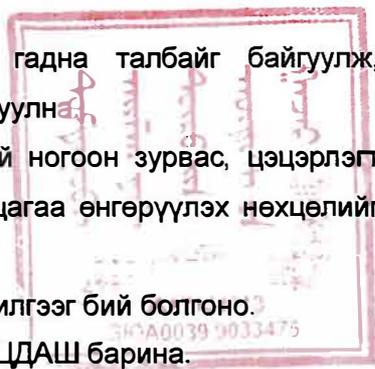
- ✓ 6.2.1 Дулааны станцыг барьж дуусган, 2 дугаар хэлхээний шугам сүлжээг шинээр угсарч, ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.2.2 Мандалговь шинэ суурьшлын бүсийг 0,6кВ болон 0,4кВ-ийн хуваарилах сүлжээ бүхий цахилгаан хангамжаар бүрэн хангана.
- ✓ 6.2.3 Бохир зайлуулах шугам сүлжээг өргөтгөнө.
- ✓ 6.2.4 Хатуу хучилттай авто замын сүлжээг нэмэгдүүлж, А бүсийн шороон зам, гарцуудыг 100 хувь засмал зам болгож тоосжилтыг багасгаж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангана.
- ✓ 6.2.5 “Өндөр ээж” төвийн уулзвараас ШШГГазар, Баруун цагаан дэлгүүр, Хуучин наадмын талбай хүртэлх босоо тэнхлэгийн 3.9 км хатуу хучилттай авто зам шинээр барина.
- ✓ 6.2.6 Борооны ус тогтдог автозамуудын ус зайлүүлэх шугамыг бүрэн шинэчилнэ.
- ✓ 6.2.7 Одоо ашиглагдаж байгаа хатуу хучилттай автозамуудыг дахин шинээр хучих ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- ✓ 6.2.8 Гэр хорооллын инженерийн дэд бүтцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 6.2.9 “Шинэ гудамж”, “Шинэ хороолол” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 6.2.10 Олон төрлийн /орлогод нийцсэн, түрээсийн, ногоон, хаус/ орон сууцны хангамжыг нэмэгдүүлж, инженерийн хангамжтай сууцаар хангана.
- ✓ 6.2.11 Хуучин ашиглалтгүй болсон барилгуудыг буулгаж, орчин үеийн шинэ барилга барих хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- ✓ 6.2.12 Мандалговь хотын айл өрхийн нүхэн жорлонг эко 00 болгоно.
- ✓ 6.2.13 Мандалговь хотын үерийн ус зайлуулах далан, сувгийг бүрэн барьж дуусгана.

6.3 Сумын хөгжил

- ✓ 6.3.1 Сум бүрд төрийн албан хаагчдын 12-24 айлын орон сууц барина.
- ✓ 6.3.2 Хулд, Дэлгэрхангай, Адаацаг, Дэрэн, Говь-Угтаал, Баянжаргалан, Өндөршил, Цагаандэлгэр, Сайхан-Овоо, Дэлгэрцогт суманд төвийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьж, сумын төвийн айл өрхийн амьдрах орчинг сайжруулна.

- ✓ 6.3.3 Өндөршил, Өлзийт, Луус, Цагаандэлгэр суманд Эрүүл мэндийн төв, Гурвансайхан суманд Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилгыг шинээр барина.
- ✓ 6.3.4 Сайнцагаан суманд 9,10-р цэцэрлэгийг шинээр, Цагаандэлгэр, Адаацаг, Хулд суманд Хүүхдийн цэцэрлэгийн барилгыг шинээр барина.
- ✓ 6.3.5 Эрдэнэдалай, Дэлгэрцогт, Өлзийт, Хулд суманд сургуулийн барилгыг шинээр барина.
- ✓ 6.3.6 Дэлгэрцогт, Говь-Угтаал, Адаацаг суманд сургуулийн дотуур байрыг шинээр барьж, ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.3.7 Адаацаг, Өндөршил, Гурвансайхан, Дэрэн, Говь-Угтаал, Сайхан-Овоо суманд Соёлын төвийн барилгыг шинээр барьж, Цагаандэлгэр сумын Соёлын төвийн барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.3.8 Эрдэнэдалай, Дэлгэрхангай, Өндөршил Баянжаргалан, Луус, Хулд, Сайхан-Овоо, Адаацаг, Дэрэн суманд Нутгийн удирдлагын барилга шинээр барина.
- ✓ 6.3.9 Гурвансайхан, Өндөршил, Баянжаргалан, Говь-Угтаал сумдад ахмадын өргөө байгуулна.
- ✓ 6.3.10 Сумдад нийтийн биеийн тамирын цогцолбор зал, гадна талбайг байгуулж, Говь-Угтаал сумын спорт залны барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.3.11 Сумын төвүүдийн дэргэд 3 километрээс багагүй урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 6.3.12 Сум бүрд шаардлага хангасан халуун усны тогтмол үйлчилгээг бий болгоно.
- ✓ 6.3.13 Говь-Угтаал суманд 10/0,4кВ-ын 400кВА КТПН 10 кВ-ын ЦДАШ барина.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН МАН-ЫН ХОРОО

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайшлаган сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovt@audit.gov.mn

2024-09-14 № 01/161

Танай _____-ны № _____-т

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН АДААЦАГ
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Адаацаг сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Адаацаг сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

Мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Адаацаг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (10 хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Адаацаг сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт 10 хуудасгай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР Г.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР Б.ГАНТУУЯА/

2024 ОНЫ СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЫД ОРОЛЦОХ
АДААЦАГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ГОВИЙН БҮСИЙН ХӨГЖИЛ-ДУНДГОВИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийн хүрээнд 6 үндсэн бүлэг, 118 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиглана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Малчид
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.7 Эрүүл идэвхитэй амьдралтай иргэн

ХОЁР. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
- 3.2 Шинэ ажлын байр
- 3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТҮЛГҮҮРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн мал аж ахуй
- 5.3 Үнэт баялаг ус

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Сумын хөгжил

4817144213

310A0039 9033475

ЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

- ✓ 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хуутэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.1.2 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.

1.2 Эрүүл цэвэр

- ✓ 1.2.1 Өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн, эрт илрүүлэгт зорилгот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.2.2 Нийтийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн хийх, эрүүл, зөв хооллолтыг дэмжих, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.3 Эмнэлгийн тусгай тоноглолтой автомашин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.4 “Элэг бүтэн Монгол”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” болон хүүхдийн “Эрүүл шүд” хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлж, үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж, “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.6 Эрүүл мэндийн салбарын эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, амьдрах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Болговсролтой цэвэр

- ✓ 1.3.1 Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж ЕБС, СӨБ-ын байгууллагын багш нарыг сургаж, бэлтгэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.3.2 Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжиж, “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, багш нарыг мэргэжил дээшлүүлэх сургалтанд хамруулна.
- ✓ 1.3.3 Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагчдад англи хэл эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг сургаж чадавхжуулна.
- ✓ 1.3.4 Сумын дунд сургуулийн барилгыг их засварт оруулан сурагчдын сурах орчин нөхцлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.5 Сургуулиудад байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбайг байгуулна.
- ✓ 1.3.6 Сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, болговсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.7 Залуу багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.8 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.

4817144213
310A0020 9003475

- ✓ 1.3.9 Багшийн цахимаар ажиглгах нөхцлийг бүрдүүлж, багш нарыг давхар ажиглаж, Цалин орлогоо нэмэгдүүлэх боломжтой болгоно.
- ✓ 1.3.10 Сумын сургууль, цэцэрлэгийн дутагдалтай орон тоог хангаж ажиглана.

Үн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого

Хүүхэд

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой, хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан, ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах боломжгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагчдад шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орд найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээлтэй, амин дэмээр баялаг хоол, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- ✓ 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн дотоод, гадаад орчинг бүрэн камержуулж, хүүхдэд ээлтэй, аюулгүй орчин бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.4.7 Сумын дутагдалтай байгаа мэргэжлээр сурч байгаа оюутантай гэрээ байгуулан, сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлж, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.8 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.9 Залуу гэр бүлийг ажлын байранд зуучлан, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.

Гэр бүл

- ✓ 1.4.10 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.11 Ганц бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.12 Хүүхдийн цэцэрлэгийн хүүхэд хүлээн авах, тарах цагийг уртасгаж эцэг, эхчүүд ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.13 Тогтвортой гэр бүлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дундаж давхаргыг тэлнэ.
- ✓ 1.4.14 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлүүлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

Ахмад настан

- ✓ 1.4.15 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөргөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.16 Түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрт ахмадуудыг хамруулан, төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх асуудлыг шат дараалалтайгаар шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.4.17 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг зохион байгуулна.

4817444213
310A0939 9032475

- ✓ 1.4.18 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар оношлуулж, зардлыг эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.4.19 Сумын ахмадын өргөө шинээр барина.

Малчид

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- ✓ 1.4.20 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмшүүлэх, ашиглуулах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.21 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.22 Сумын хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- ✓ 1.4.23 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 1.4.24 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.25 Зудад өртсөн малчдыг малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.26 Зудын эрсдэлийг даван туулах "ӨВӨЛЖӨӨ" төсөл хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.27 Малчдын эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудал болох үндны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
- ✓ 1.4.28 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээнд бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- ✓ 1.4.29 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх төрлийн орон сууц, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад 100 хувь мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.
- ✓ 1.4.30 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эмчилгээ, оношилгоо, тусламж, үйлчилгээний үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- ✓ 1.4.31 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

өдөлмөр эрхлэлт

- ✓ жлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.3 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.4 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгж, иргэнийг төсөл хөтөлбөр хүү багатай эзэлэнд хамруулан үйл ажиллагааг нь сурталчилна.

487144213
3ЮА0039 9052475

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн

- ✓ 1.6.1 Соёл, урлагийн ардын авьястнуудыг тодруулж жил бүр шилдэг авьястнуудыг шалгаруулан аймаг улсын чанартай уралдаан тэмцээнд оролцуулж, туршлага судлуулна.
- ✓ 1.6.2 Иргэд, байгууллага, багуудын дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.6.3 Үндэсний спортыг хөгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллана.
- ✓ 1.6.4 Уламжлалт гар урлал, эд хэрэгсэл, нүүдлийн соёл, ёс заншилтай холбоотой арга ухааныг түгээн дэлгэрүүлнэ.

1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай иргэн

- ✓ 1.7.1 Иргэдийн идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дугуй ундааг иргэдийн тоо нэмэгдүүлэн идэвхжүүлнэ.
- ✓ 1.7.2 Сумандаа "Бага Олимп" спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.3 Аймгийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулна.

ХОЁР. ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

- ✓ 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан байгуулна.
- ✓ 2.1.2 Сумандаа гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
- ✓ 2.1.3 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх, хонины нэхий боловсруулах бага оврын үйлдвэр байгуулна.
- ✓ 2.1.4 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.5 Малчдын залгамж халааг бэлтгэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.6 Малын чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.7 Сумандаа стандарт шаардлага хангасан өвс, тэжээлийн агуулах шинээр барьж, өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэхэд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана.
- ✓ 2.1.8 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, сумын хэрэгцээг хангана.
- ✓ 2.1.9 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж, уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.10 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, иргэдийг хямд, чанартай мах, сүү, хүнсний ногоогоор хангана.
- ✓ 2.1.11 Цэцэрлэг, сургуулийн удийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэгцээг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХҮВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

Изнэс, хөрөнгөө оруулалтын таатай орчин

- ✓ 3.1.1 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдааг жил бүр зохион байгуулж үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
- ✓ 3.1.2 Уламжлалт харилцаатай Сэлэнгэ аймгийн Жавхлант сумтай харилцаагаа өргөжүүлж, хүнсний ногоо, ногоон тэжээл тариалах туршлагыг нэвтрүүлнэ.
- ✓ 3.1.3 Шинэ хоршоо хөдөлгөөний хүрээнд ижил төстэй хоршоодын зөвлөгөөнийг сумандаа зохион байгуулж, орон нутагт хөрөнгө оруулалтыг татна.

Инэ ажлын байр

- ✓ 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тодоор олгох зарчмыг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 3.2.3 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.4 Гарааны бизнес эрхлэгчид зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.5 Сумандаа нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.2.6 Орон нутгийн байгалийн түгээмэл тархацтай баялагийг зохистой ашиглан төсөвт орох орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

- ✓ 3.3.1 Монголын нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлолт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.2 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.3 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлагын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.4 “Сум хөх бүрд”-ийн хамгаалалтын бүсийг нэмэгдүүлж, тохижилтыг сайжруулан, орон нутгийн болон гадаадын жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

**ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТҮЛГҮҮРЛАСАН ЦАХИМ
ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ**

310A0039 9033475

Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа

- ✓ 4.1.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 4.1.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 4.1.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 4.1.4 Төрийн жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж, шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 4.1.5 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.1.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дэдлагажруулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

- ✓ 4.2.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 4.2.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.2.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 4.2.4 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.
- ✓ 4.2.5 Төсвийн үр шлгийг нэмэгдүүлэн нээлттэй, ил тод байлган орон нутгийн хөгжлийн сангаар хийгдэх ажил үйлчилгээг иргэдийн санаачлаганд тулгуурлан чанартай зохион байгуулна.
- ✓ 4.2.6 Сүм багийн контор шинээр барина. Ар Урт багийн конторыг засварлана.
- ✓ 4.2.7 Сумын цагдаагийн кабоны барилгад их засвар хийнэ. Сумын, цагдаа, хэсгийн төлөөлөгчийн унааны асуудлыг шийдвэрлэнэ.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

“Тэрбум мод” хөтөлбөр

- ✓ 5.1.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 5.1.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 5.1.3 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 5.1.4 Зуутын хийдэд номын мэргэдийн дурсгалд зориулсан цэцэрлэгт хүрээлэнг лам хуврага, сүсэгтэн олны дэмжлэгтэйгээр байгуулна.

Уламжлалт нүүдлийн мал аж ахуй

- ✓ 5.2.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 5.2.2 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан ототно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 5.2.3 Газар эзэмшигч, ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 5.2.4 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.
- ✓ 5.2.5 Баг бүрт малыг аюулаас хамгаалах байгууламжийг байгуулна.
- ✓ 5.2.6 Баянхошууны хужирыг хамгаалалтанд авч, ашиглалтыг сайжруулна.

Үнэт баялаг ус

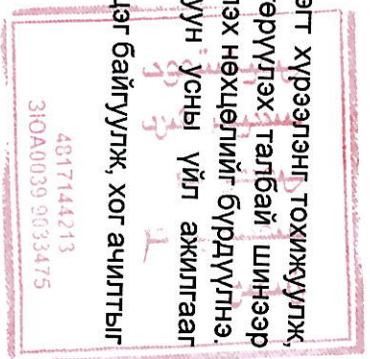
- ✓ 5.3.1 Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 5.3.2 Сумын төвийн хүн амыг стандартын шаардлага хангасан үндны усны хайгуул судалгааг хийж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Сумын хөгжил

- ✓ 6.1.1 “1000 айлын орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд Суманд төрийн албан хаагчдын 24 айлын орон сууц барина.
- ✓ 6.1.2 Сумын төвийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьж, сумын төвийн айл өрхийн амьдрах орчинг сайжруулна.
- ✓ 6.1.3 Суманд Хүүхдийн цэцэрлэгийн барилгыг шинээр барина.
- ✓ 6.1.4 Суманд сургуулийн барилгыг шинээр ба суманд сургуулийн дотуур байрыг шинээр барьж, ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.1.5 Соёлын төвийн барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 6.1.6 Нутгийн удирдлагын барилга шинээр барина.
- ✓ 6.1.7 Ахмадын өргөөг шинээр барина.
- ✓ 6.1.8 Сумын төвийн ногоон байгууламжыг нэмэгдүүлж, цэцэрлэгт хүрээлэнг тохижуулж, хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангасан чөлөөт цагийг өнгөрүүлэх талбай шинээр байгуулж, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 6.1.9 Сумын ахуй үйлчилгээний нэр төрлийг олшруулж халуун усны үйл ажилгааг тогтмолжуулна.
- ✓ 6.1.10 Хогийн цэгийг ландфилын аргаар бүлшилж шинээр хогийн цэг байгуулж, хог ачилтыг тогтмолжуулна.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцагаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208. Цахвм хаяг: dundgovi@audit.gov.mn

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН БАЯНЖАРГАЛАН
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
ХОРООНД**

2024-07-17 № 01/167

танай _____ -ны № _____ -т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Баянжаргалан сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

37

Баянжаргалан сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Баянжаргалан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Баянжаргалан сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

..... /Т.БАТСАЙХАН/

..... /Б.ГАНТУЯА/

4

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН БАЯНЖАРГАЛАН СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ДЭВШҮҮЛЭХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

УРИА: “ ШИНЭ ЗУУНЫ СЭРГЭЛТ ”

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018 - 2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028”, зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилсан мөрийн хөтөлбөрийг 5 үндсэн бүлэг, 24 зорилт, 96 төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллана.

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН БАЯНЖАРГАЛАН СУМ НЬ:

1. Иргэний хөгжлийн бодлогын сэргэлт
2. Сайн засаглалын бодлогын сэргэлт
3. Хөдөө аж ахуйн бодлогын сэргэлт
4. Эдийн засгийн бодлогын сэргэлт
5. Бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалтын бодлогын сэргэлт

НЭГ. ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГЫН СЭРГЭЛТ

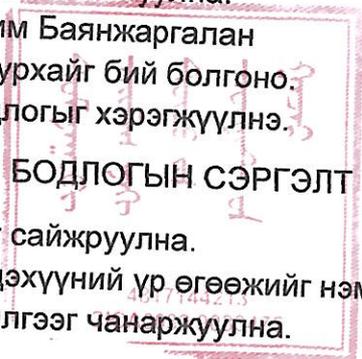
- Эрүүл иргэн
- Боловсролтой иргэн
- Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай иргэн
- Ажилтай, орлоготой иргэн
- Залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ
- Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ.
- Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ.
- Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэйчүүдийн хөгжил

ХОЁР. САЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГЫН СЭРГЭЛТ

- Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба
- Шилэн тендерийг зохион байгуулна.
- Хүнд сурталгүй -цахим Баянжаргалан
- Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.
- Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БОДЛОГЫН СЭРГЭЛТ

- Малчдын амьжиргааг сайжруулна.
- Малаас гарах бүтээгдэхүүний үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.
- Мал эмнэлгийн үйлчилгээг чанаржуулна.

- Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.

ДӨРӨВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГЫН СЭРГЭЛТ

- Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
- Төрөлжсөн аялал жуулчлал бий болгоно.
- Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл.
- Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

ТАВ. БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГЫН СЭРГЭЛТ

- Гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
- Суманд хийгдэх хөрөнгө оруулалт.

1. Иргэний хөгжилийн бодлогын сэргэлт

1.1 Эрүүл иргэн.

1.1.1 “Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, “Хавдрын эсрэг хамтдаа” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

1.1.2 “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдийн хоолойн архаг /ангина/ өвчнийг эрт илрүүлж эмчлэн, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдэлээс бага насанд нь сэргийлэх “Эрүүл ирээдүй” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

1.1.3 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн сэргийлэх “СҮҮ” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

1.1.4 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.1.5 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

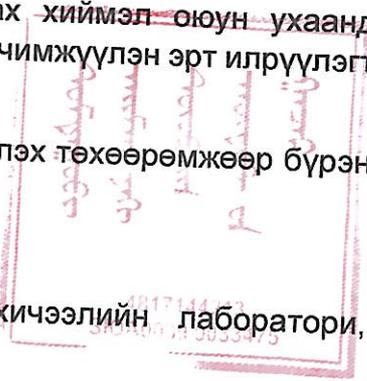
1.1.6 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.

1.1.7 Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт зорилтот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.

1.1.8 Сумын нийт хүн амын ундны усны уст цэгүүдийг цэвэржүүлэх төхөөрөмжөөр бүрэн хангаж, бүрэн автомат цахим системд шилжүүлнэ.

1.2.Боловсролтой иргэн

1.2.1 Сургуулийн орчинд байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбай байгуулна.

37

1.2.2 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.2.3 Иргэдийн боловсролыг дээшлүүлэх, туршлага судлуулах хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.2.4 Сургууль Цэцэрлэгийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тогтолцоог хөгжүүлэн бүх сурагч үдийн хоолны хөтөлбөрт хамрагдаж, сургууль бүр стандартын шаардлага хангасан хоол үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, хүний нөөцтэй болно.

1.2.5 Төгсөөд ажиллаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.

1.2.6 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд бие даан бэлтгэх Цахим хэрэглээний апплейкешнийг үе шаттайгаар нэвтрүүлнэ.

1.2.7 Сум орон нутгаас төрөн гарсан гавьяат багш, дасгалжуулагчдын нэрэмжит тэмцээнийг жил тутам, уламжлал болгон зохион байгуулж боловсролын чанар хүртээмжийг нэмэглүүлэх нөлөөллийн ажил зохион байгуулна.

1.3 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн

1.3.1 “Боржигин өв соёл”-ыг түгээн дэлгэрүүлэх, өвлүүлэн сурталчилна.

1.3.2 Орон нутгийг судлах танхим болон Музейг бий болгож тохижуулна.

1.3.3 Сур, шагайн харвааг залуу хойч үед өвлүүлэх, сургалт зохион байгуулна.

1.3.4 Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагч нарыг олон нийтэд сурталчлан таниулах, тэдгээрийн авьяас чадварыг ирээдүй хойч үедээ сурган өвлүүлэх “Шавь сургалт”-ыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.

1.4 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай иргэн

1.4.1 Жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулагддаг “Гудамж хорооллын тэмцээн”-ийг зохион байгуулна.

1.4.2 “Эрүүл идэвхтэй амьдрах клуб” бий болгоно.

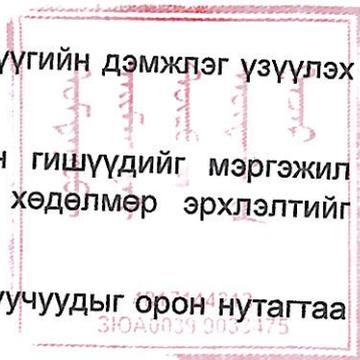
1.4.3 Бие бялдар, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжих чиглэлээр “Чийрэгжүүлэлт, аэробикийн клуб”-ийг бий болгох.

1.5 Ажилтай, орлоготой иргэн

1.5.1 Өрхийн бичил бизнесийг дэмжиж, хүүгүй, барьцаагүй санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.5.2 Орлого багатай өрхийн ажил эрхлээгүй насанд хүрсэн гишүүдийг мэргэжил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

1.5.3 Их дээд болон мэргэжлийн сургуульд суралцаж төгсөх залуучуудыг орон нутагтаа ажиллах боломж нөхцөлөөр хангана.

1.5.4 “Хүний нөөцийн бодлого”-ыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

1.6 Залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ

1.6.1 Залуучуудын чуулга уулзалтыг жил бүр зохион байгуулж, үр дүнг нь нийгэмд суртачлан таниулна.

1.6.2 Гэр бүл хүүхэд залуучуудын чөлөөт цагийг зөв өнгөрөөх бизнес хөгжилийн болон сургалт, боловсролын “Залуучууд” төв байгуулна.

1.7 Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ

1.7.1 Ахмад настан, залуучууд, хүүхэд багачуудын гурван үеийн уулзалтыг жил бүр зохион байгуулна.

1.7.2 “Ахмад насны хөгжил хамгааллын үндэс”-ний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.7.3 Ахмадын өргөө барьж үйл ажиллагааг нь жигдрүүлнэ.

1.7.4 Нөхөн сэргээх асаргаа сувилгааны танхимыг Эрүүл мэндийн төвийг түшиглэн байгуулна.

1.8 Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ

1.8.1 Зорилтод бүлгийн өрхийн хөгжил, хамгааллыг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг сайжруулна.

1.8.2 “Архигүй Баянжаргалан” хөтөлбөрийн хүрээнд нөлөөллийн ажлуудыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

1.9. Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэйчүүдийн хөгжил

1.9.1 Багш, ажилтаны мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог шинэчилж, багш өөрөө санаачилгаараа хөгжих тогтолцоог бэхжүүлнэ.

1.9.2 Сургуулийн орчмын орчны стандартыг мөрдүүлж хүүхдэд ээлтэй орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

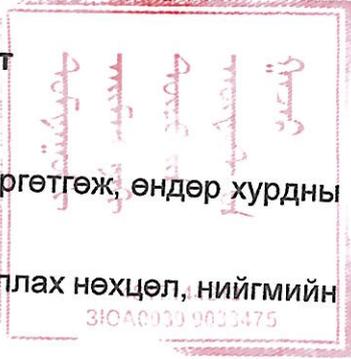
1.9.3 Нөхөн үржихүйн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дэмжих замаар эх, хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг багасгаж, хоол тэжээлийн дутагдалыг тогтвортой бууруулна.

2. Сайн засаглалын бодлогын сэргэлт

2.1 Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба

2.1.1 Мэдээллийн технологи, харилцаа холбооны хамрах хүрээг өргөтгөж, өндөр хурдны сүлжээг нэвтрүүлэн, хэрэглээг нэмэгдүүлэх.

2.1.2 Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэр хүндийг дээшлүүлж, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаагаар ханган зохистой тогтолцоог төлөвшүүлнэ.

2.1.3 Төрийн албан хаагчдын мэдээллийн технологийн мэдлэгийг тасралтгүй дээшлүүлнэ.

2.1.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг шалгуур болгон шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.1.5 Авилгаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

2.1.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ

2.2 Хүнд сурталгүй -цахим Баянжаргалан

2.2.1 Төрийн байгууллагад байгаа мэдээллийг иргэн, аж ахуйн нэгжээс шаарддаг байдлыг бүрэн халж, иргэд нэг удаа бүртгүүлээд төрийн цахим үйлчилгээг шуурхай авдаг “Нэг иргэн - нэг бүртгэл” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.2 Иргэд, олон нийттэй харилцах мэдээллийн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, төр иргэний эргэх холбоог сайжруулна.

2.2.3 Гэрлэлт бүртгэл, гэрлэлт салалтын талаар угийн бичигт тэмдэглэн үлдээх зохицуулалтыг бий болгож Угийн бичгээ хөтлөх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.4 Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар өрхийн орлогыг тогтмол нэмэгдүүлнэ.

2.2.5 Бүх төрлийн лавлагаа мэдээллийг түргэн шуурхай авах лавлагааны ТҮЦ машинуудыг төрийн үйлчилгээнд ашиглах, нэвтрүүлэх.

2.2.6 Хүн амын бүлэг бүрийн онцлогт нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

2.2.7 Сумын нэгдсэн вэб сайттай болгоно.

2.3 Шилэн тендерийг зохион байгуулна.

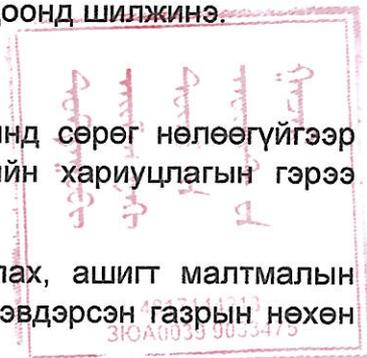
2.3.1 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Тендер/-г нээлттэй ил тод шилэн болгоно.

2.3.2 Төрийн үйлчилгээний чанарын хариуцлага хүлээдэг тогтолцоонд шилжинэ.

2.4 Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

2.4.1 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.

2.4.2 Хариуцлагатай уул уурхай хөгжүүлэх бодлогыг баримтлах, ашигт малтмалын хайгуул, ашиглалт, дэд бүтэц, бусад үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг жилд 50 га-аас доошгүй хийлгэх.

2.4.3 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлт хийх технологийн замын асуудлыг дэс дараалалтай, үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.

2.4.4 Уул уурхайн шавхалтын усыг ашиглаж хөв цөөрөм байгуулна.

2.5 Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

2.5.1 Сумын төвийг бүсчилсэн ногоон хөгжлийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрт хамрагдаж “Сумын хөгжил” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.5.2 Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, байгаль орчины менежментийн төлөвлөгөөгөөр дамжуулан газрыг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

2.5.3 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулна.

2.5.4 Сум хөдөөд ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, бэлчээрийн ургамал тариална.

2.5.5 Аргийн хадны байгалийн цогцолбор газарт “Нүгнээч ” жуулчны бааз байгуулна.

3. Хөдөө аж ахуйн бодлого

3.1 Малчдын амьжиргааг сайжруулна.

3.1.1 Малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлж эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

3.1.2 Залуу малчдыг дэмжих зорилгоор бэлчээрийн даац, хороо бууцны зохистой хэрэглээг хангуулах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

3.1.3 Үхэр сүргийн чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжиж нутгийн шилмэл омгийн үүлдэрийг батлуулан хөгжүүлэх.

3.1.4 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

3.1.5 Тэмээн сүргийг өсгөх “Ботгонд бонус” хөтөлбөрийг өргөн цар хүрээтэйгээр үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

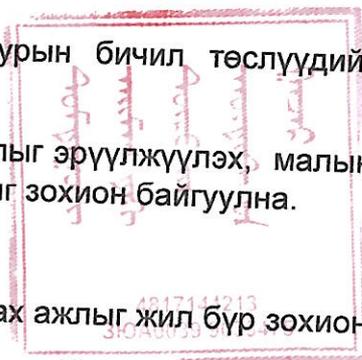
3.2 Малаас гарах бүтээгдэхүүний үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.1 Малаас гарах бүтээгдэхүүн , арьс шир ноос ноолуурын бичил төслүүдийг хэрэгжүүлж үйлдвэр цехийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.

3.2.2 “Эрүүл хүнс- Эрүүл Монгол” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, малыг эрүүлжүүлэх, малын тоог чанарт шилжүүлж ашиг шим, хүртээмжийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулна.

3.3 Мал эмнэлгийн үйлчилгээг чанаржуулна.

3.3.1 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах ажлыг жил бүр зохион байгуулна.

4.4.1 Сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр орчин үеийн стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачилгыг бүрэн дэмжинэ.

4.4.2 Стандартад нийцсэн ресторан, зочид буудал, супер маркетын салбар дэлгүүр байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

4.4.3 Инпортыг орлох барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.

5.Бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалтын бодлогын сэргэлт

5.2. Гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийг хийнэ.

5.2.1 Олон төрлийн /орлогод нийцсэн, түрээсийн, ногоон/ орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, инженерийн хангамжтай сууцаар хангана.

5.2.2 Гэр хорооллын инженерийн дэд бүтцийг шинээр хийнэ.

5.2.3 Суманд “Шинэ Гудамж”, “Шинэ хороолол” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

5.3 Суманд хийгдэх хөрөнгө оруулалт

5.3.1 Сумын төвийн хөгжилийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу дулаан хангамж, ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, цэвэрлэх байгууламж, явган болон авто замыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

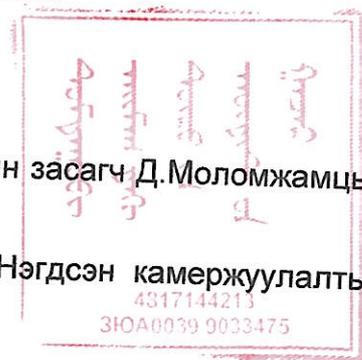
5.3.2 Нутгийн удирдлагын ордон бүхий спорт цогцолбортой болно.

5.3.3 Ахмадын өргөөний барилга шинээр бариулна.

5.3.4. 40 айлын орон сууц бариулна .

5.3.5 Монгол Улсын төр нийгмийн нэрт зүтгэлтэн гавьяат эдийн засагч Д.Моломжамцын нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн бүхий төв талбай барина.

5.3.6 Сумыг төвийн нийтийн эзэмшлийн гудамж, талбайн Нэгдсэн камержуулалтын системтэй болгоно.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцэцээн сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208. Цахим хаяг: dundgovt@audit.gov.mn

2024-07-19 № 01/165

Тангай

_____ -ныг № _____ -г

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ГОВЬ-УГТААЛ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Говь-Угтаал сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Говь-Угтаал сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

Мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Говь-Утгаал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсартав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Говь-Утгаал сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР *[Signature]* Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР *[Signature]* /Б.ГАНТУУЯА/

**СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЫД
ОРОЛЦОХ ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ГОВЬ-УГТАЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого” “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх, боловсролын чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх “БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 5 үндсэн бүлэг, 14 дэд бүлэг, 117 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Ахмад настан
 - Малчид

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
1.7 Эрүүл идэвхитэй амьдралтай иргэн
ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

3.1 Шинэ ажлын байр

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

ТҮЛГҮҮРЛАСАН ЦАХИМ

4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа
4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРТГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд сумын бодлого төлөвлөгөө гаргах
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуйг боловсронгуй болгох, орчин үеийн дэвшилтэт технологийг тулгуурлах

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРТГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 "Бүсийн хөгжлийн төв-Говь-Угтаал сум"

1 НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц-нутгийн сэргээлт

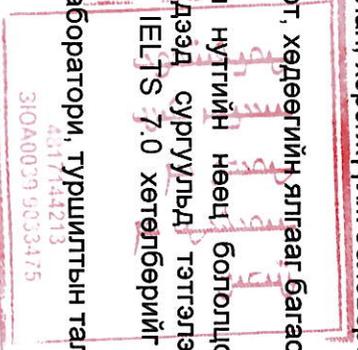
- ✓ 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийг суманд хэрэгжих боломжийг бүрэн бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.1.2 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны барилга барих, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.
- ✓ 1.1.3 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.1.4 “36 айлын орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.2 Эрүүл иргэн-нутгийн сэргээлт

- ✓ 1.2.1 Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт зорилтот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.2.2 Сумын эмнэлэгийн статусыг сэргээж бүсийн төв эмнэлэг болгох төсөв, санхүүгийн асуудлыг шийдвэрлүүлж ажиллана.
- ✓ 1.2.3 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.4 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувиллагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтан гадаад, дотоодод сургах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.6 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.7 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.8 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой иргэн-нутгийн сэргээлт

- ✓ 1.3.1 Сумын хүүхдүүдийн боловсролын асуудлыг орон нутгийн тэргүүлэх чиглэл болгон сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хөтөлбөр батлан, хэрэгжүүлж боловсролыг эрс шинэчилнэ.
- ✓ 1.3.2 Сурагчдын хичээлээс гадуурх хөгжлийг нэмэгдүүлж, хот, хөдөөгийн ялгааг багасгаж, олимп, дэлхийн спортыг хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.3 Англи хэлний хичээлийн тусгай хөтөлбөрийг орон нутгийн нөөц болгоцгоонд тулгуурлан хэрэгжүүлж, сурагчдыг гадаадын их, дээд сургуульд тэтгэлэгээр суралцах суурь боломжийг олгоно. Өндөр түвшний IELTS 7.0 хөтөлбөрийг нэн тэргүүнд хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.4 Сургуульд байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбай байгуулна.

- ✓ 1.3.5 Төгсөөд ажиллаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.3.6 Багшийн хөгжлийг дэмжиж мэргэжил дээшлүүлэх гадаад дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж "Чадварлаг багш" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.7 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.8 Боловсролын салбарыг улс төрөөс ангид байгаж, сургуулийн захирал, цэцэрлэгийн эрхлэгчийг мэдлэг чадвар, ажлын гүйцэтгэл, туршлагад нь үндэслэн сонгон шалгаруулж томилно.
- ✓ 1.3.9 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.3.10 Мэргэжлийн багшийн хангалтыг цахим хэлбэрээр болон хамтын ажиллагааны гэрээний түвшинд шийдвэрлэж ажиллана.
- ✓ 1.3.11 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, орон нутгийн боловсролыг хөгжүүлэх зөвлөл байгуулан ажиллах асуудлыг дэмжинэ.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргээлтийн бодлого

Хүүхэд-нутгийн сэргээлт

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулна.
- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоол, сүү сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- ✓ 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлж хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд-нутгийн сэргээлт

- ✓ 1.4.7 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.8 Хөдөлмөрийн хуулгнд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж шинэ ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.9 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.10 Төгсөгчдөд зориулан "Хийнгээ суръя- Орлого олъя-Хэмнээ" загвараар хөдөлмөрийн үр чадвар эзэмших боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.11 Сумын залуучуудын хөгжлийг дэмжиж, шинэ спорт залны барилгыг түшиглэн залуучуудын бие бялдараа хөгжүүлэх, чөлөөт цагаа зөв өнгөрөөх боломжийг нээж өгнө.

Ахмад настан – нутгийн сэргэлт

- 1.4.12 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.13 Суманд ахмадын сувилгал байгуулж амралт сувилалд явж чаддаггүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.14 Түрээсийн орон сууц барьж, ахмадуудаа хамруулан, төлбөрийн хөнгөлөлт эдлүүлэх асуудлыг шат дараалалтайгаар шийдвэрлэнэ.
- 1.4.15 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг суманд бүсчилэн зохион байгуулна.
- 1.4.16 Сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжтэй оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар хамруулж, зардлыг нь эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- 1.4.17 Сумандаа орчин үеийн шийдэл бүхий, стандартад нийцсэн ахмадын өргөө барих зураг, төсөв хийлгэх, улс, аймаг, сумын төсөв, иргэн, аж ахуйн нэгжийн дэмжлэгээр барихуулах асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 1.4.18 Сумын ахмадын хорооны дарга нарын урамшууллыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.

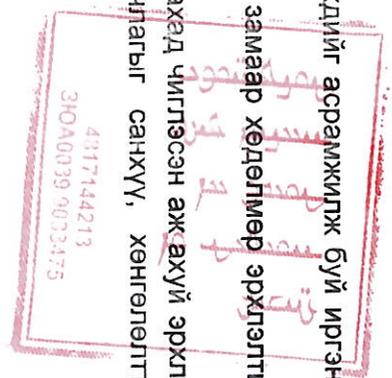
Малчид-нутгийн сэргэлт

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- 1.4.19 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.20 Худал гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.4.21 Сумын хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- 1.4.22 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- 1.4.23 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг суманд нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- 1.4.24 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.25 Нөхөрлөл байгуулж, ажлын байр нэмэгдүүлэх замаар, төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран хүн хүч тааруу, ахмад малчдыг зудын эрсдэлээс сэргийлж "ӨВӨЛЖӨӨ" төсөл хэрэгжүүлнэ.

1.5.Хөдөлмөр эрхлэлт-нутгийн сэргэлт

- 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
- 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүүхдийг асрамжилт буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх болomжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.5.3 Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өрнүүлэх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- 1.5.4 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.

- ✓ 1.5.5 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн-нутгийн сэргэлт

- ✓ 1.6.1 Соёлын төвийн барилгад их засвар хийж, ая тухтай, орчин нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.6.2 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.6.3 Үндэсний өв соёлоо, өвлөн тээгчдийг урамшуулж, сургалт зохион байгуулах болмж бүрдүүлж, олон нийтэд сурталчилан таниулна.
- ✓ 1.6.4 Соёлын ажилтны хүний нөөцийг ханган, үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- ✓ 1.6.5 Соёлын төвийн байгууллагыг шинээр байгуулагдаж буй спорт залны барилгатай нэгтгэн "СОЁЛ-СПОРТЫН ЦОГЦОЛБОР" болгон хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.6.6 Соёл спортын цогцолборын техник, аппаратур, тоног төхөөрөмжийг шинэчилэн, лед дэлгэцтэй болгоно.

1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай иргэн-нутгийн сэргэлт

- ✓ 1.7.1 Нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр иргэд, аж ахуйн нэгж, ТББ, сонирхолын бүлгүүдээс санаачлан зохион байгуулах ажлыг дэмжиж ажиллана.
- ✓ 1.7.2 Халдварт бус өвчний эндэгдэлийг бууруулах ажлыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран жил бүр зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.3 Суманд "МИНИЙ СУМ" спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.4 Үндэсний болон олимпын төрлийн спортыг орон нутагт хөгжүүлнэ.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 "Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл"-нүтгийн сэргэлт

- ✓ 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн салбарыг шинэ технологи инновациад суурилан хөгжүүлж, цаг уурын эрсдэлд дасан зохицсон, үр ашигтай бизнесийн салбар болгон хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна
- ✓ 2.1.3 Сумандаа говийн бүсийн гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
- ✓ 2.1.4 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх сум дундын хоршооллыг бүсчлэн байгуулж, малчдад хувь эзэмшүүлнэ.
- ✓ 2.1.5 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.6 Малын чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.7 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, сумын хэрэгцээг хангана
- ✓ 2.1.8 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, иргэдийг хямд, чанартай мах, сүү, хүнсний ногоогоор хангана.
- ✓ 2.1.9 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

3.1 Шинэ ажлын байр-нутгийн сэргэлт

- ✓ 3.1.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай эзэлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тод олгох зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.1.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ 3.1.3 Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлж, бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох, хөрөнгө оруулалтын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.1.4 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.1.5 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулах бодлого баримтална.
- ✓ 3.1.6 Гидропоник тариалалтын загвар лабораторийг сумын төвд байгуулж, малчдыг хоршин байгуулах боломжийг бүх талаар дэмжиж, малчид өөрсдөө өвс тэжээлээ бэлтгэх, иргэд ажлын байр бий болгон төсөл хэрэгжүүлэх боломжийг нээж өгнө.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.4 “Тэрбум мод” хөтөлбөр – нутгийн сэргэлт

- ✓ 3.4.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 3.4.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.4.3 Ногоон сум, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 3.4.5 Суманд нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үүнд: гэр бүл бологсдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан бологсдын гэх мэт

3.5 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй – нутгийн сэргэлт

- ✓ 3.5.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг-банк санхүүгийн байгуулгалуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мөргөч амьтдадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 3.5.4 Газар ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, авдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.5.5 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.
- ✓ 3.5.6 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.
- ✓ 3.5.7 Гидропоник тариалалтын загвар лабораторийг сумын төвд байгуулж, малчдыг хоршин байгуулах боломжийг бүх талаар дэмжиж, малчид өөрсдөө өвс тэжээлээ бэлтгэж базаах арга зүйн зөвлөгөөг тогтмолжуулж ажиллана.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 “Шинэ зууны эхлэл-шилдэг сүм Говь-Утгаал”

- ✓ 6.1.1 Сумын төвийн тохижилт шинэчлэл хийх ажлын ТЭЗҮ хийлгэж, хатуу, хучилттай зам, явган зам, ногоон байгууламж, амарч зугаалах, ногоон зурвас байгуулна.
- ✓ 6.1.2 Сумын төвийн шугам сүлжээ /эвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барина.
- ✓ 6.1.3 Сумын төвд 36 айлын орон сууцыг төр, хувийн хэвшилийн оролцоотойгоор барина.
- ✓ 6.1.4 Сумын төвийн цахилгаан эрчим хүчний хүчин чадлыг 10/0.4Кв-ын 400Ква КТПН 10Кв-ын ЦДАШ барьж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 6.1.5 Цагаандэлгэр-Говь-Утгаал сумын ЦДАШ-ыг төмөр бетон суурьтай, сиб кабелийн шугам болгож сумын төвийг цахилгааны найдвартай эх үүсвэрээр хангах ажлыг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийлгэнэ.
- ✓ 6.1.6 Сумын нийтийн биеийн тамир спортын залыг барилгын ажлыг дуусгаж ашиглалтанд оруулна.
- ✓ 6.1.7 Сумын ахмадын өргөөний барилгыг стандартад нийцүүлэн барьж байгуулна.
- ✓ 6.1.8 Сумын төвийн төвлөрсөн халаалтын шугамыг орон нутгийн өмчид авч, өргөтгөн айл, өрх, аж ахуйн нэгжийг нэгдсэн халаалтын системд холбох ажлыг хийнэ.
- ✓ 6.1.9 Сумын төвийн хүлэмжийн аж ахуй байгуулахаар төлөвлөгдсөн хашааг сэргээн засварлаж, цахилгааны шугамыг түшиглэн гидропоник тариалалтын загвар лаборатори барина.
- ✓ 6.1.10 Сумын төвийн барилга байгууламжууд, нийтийн орон сууцны барилгуудад их засвар хийнэ.
- ✓ 6.1.11 Инженерийн хийцтэй гүн өрмийн худаг барьж байгуулна.
- ✓ 6.1.12 Шинэ гудамж төсөл хэрэгжүүлж, сумын төвийг бүхэлд нь өндөр хүчин чадал бүхий камертай болгоно.
- ✓ 6.1.13 Соёл спортын цогцолборын техник, аппаратур, тоног төхөөрөмжийг шинэчилэн, гед дэлгэцтэй болгоно.
- ✓ 6.1.14 Сумын төвийн төв талбай сэргээн засварлана.
- ✓ 6.1.15 Сумын Гандан хийдийг сэргээн, засварлаж, орчин үеийн шийдлээр тохижуулна.
- ✓ 6.1.16 Сумын нийтийн биеийн тамирын гадна талбайг шинэчилэн тохижуулна.

**ДҮНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайшадан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208. Цехим хаяг: dundgovt@audit.gov.mn

2024-07-14 № 01/166

Танай

—ны №

—т

ДҮНДГОВЬ АЙМГИЙН
ГУРВАНСАЙХАН СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Гурвансайхан сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцаагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Гурвансайхан сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

Мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Гурвансайхан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Гурвансайхан сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:
АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/
АХЛАХ АУДИТОР /Б.ГАНТУУЯА/

1 НЭГ. ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

- ✓ 1.1.1 ОНХС хөрөнгөөр төрийн албан хаагчдын 8 айлын орон сууц барих, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүлийг нэн түрүүнд хамруулна.
- ✓ 1.1.2 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, хувь компаниудыг дэмжин хамтран ажиллана.

1.2 Эрүүл цэвэр

- ✓ 1.2.1 Нийтийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн хийх, эрүүл, зөв хооллолтыг дэмжих, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.2 Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийг шинээр барина
- ✓ 1.2.3 “Элэг бүтэн Монгол”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” болон хүүхдийн “Эрүүл шүд” хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлж, үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.4 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж, “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой цэвэр

- ✓ 1.3.1 Боловсролын салбарыг улс төрөөс ангид байлгаж, сургуулийн захирал, цэцэрлэгийн эрхлэгчийг мэдлэг чадвар, ажлын гүйцэтгэл, туршлагад нь үндэслэн, холбогдох хууль, журмын дагуу сонгон шалгаруулж, томилно.
- ✓ 1.3.2 Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжиж, “Сайн багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, багш нарыг гадаад, дотоодод мэргэжил дээшлүүлж, сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулна.
- ✓ 1.3.3 Сургуульд байгалийн ухааны кабинет шинээр байгуулна.
- ✓ 1.3.4 Сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.5 Залуу багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор Хуучин дотуур байрыг багш, ажилчдын орон сууц болгоно.
- ✓ 1.3.6 Түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ
- ✓ 1.3.7 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.3.8 Багшийн хүрэлцээгүй, дутагдалтай байгаа багш нарт орон нутгийн нэмэгдэл олгохыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.3.9 Цахим сургууль болох хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого

Хүүхэд

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой, хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.4.3 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах боломжгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагчдад шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.

- 1.4.4 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн удийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээлтэй, амин дэмээр баялаг хоол, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- 1.4.5 Цэцэрлэг, сургуулийн дотоод, гадаад орчинг бүрэн камержүүлж, хүүхдэд ээлтэй, аюулгүй орчин бүрдүүлнэ.
- 1.4.6 Цэцэрлэгийн ангилуудыг иж бүрэн тогтоомтой болгоно
- 1.4.7 Цэцэрлэгийн гадна тохижилтыг хийнэ

Оюутан, залуучууд

- 1.4.8 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд яардлага хийгтгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- 1.4.9 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмогжуулна.
- 1.4.10 Орчин нутагтаа ирж ажиллах оюутнуудтай гэрээ байгуулж төлбөрийн дэмжлэг үзүүлнэ

Гэр бүл

- 1.4.11 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөхцөлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.12 Гэр бүл бие эрх болон эрх төгройлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.

Ахуйдад настан

- 1.4.13 Ахуйдадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны бичээчлэгийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.14 Сүүлийн Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг 2 жил тутамд бүсчилэн зохион байгуулна.
- 1.4.15 Сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжтэй оношлогооны төвд 60-аас дээш насны эхтгэрүүдийг зохион байгуулалттайгаар оношуулж, зардлыг эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- 1.4.16 Ахмадын чөлөөт цагаа өнгөрөөх төвийг шинээр барина.

Малчинд

Шийн хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- 1.4.17 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмшүүлэх, ашиглуулах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.18 Байгууллага бүрт жилд 1 хуудаг шинээр гаргана
- 1.4.19 Төрийн бүсийн хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- 1.4.20 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан дийн түшинд гаргана.
- 1.4.21 Буцаад өртсөн малчдыг малжуулах төсөл хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ
- 1.4.22 Малчдын сүмгийн мал сүрэгтэй болох ажлыг эхлүүлнэ
- 1.4.23 Малчинд эмч мэргэжлээр төгсөж байгаа оюутнуудтай гэрээ байгуулж орон нутагт ажиллах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- 1.4.24 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.25 ЕБС-ийн суралцаж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сурч боловсрох орчинг бүрдүүлэн ажиллана.

4817444213

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт

- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.2 Ажилгүй, ажил идэвхитэй хайж байгаа иргэдийг Уул уурхайн компанид зуучлах ажлыг зохион байгуулна.
- ✓ 1.5.3 Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газартай хамтран ажилгүй байгаа иргэдийг түр ажлын байранд зуучилна
- ✓ 1.5.4 Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газартай хамтран малгүй, цөөн тооны малтай өрхүүдийг малжуулах төсөлд хамруулна
- ✓ 1.5.5 Сумандаа төмөр сүргийг үргэлжлүүлэн явуулна.

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч ирээн

- ✓ 1.6.1 Соёлын төвийн шинэ барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 1.6.2 Соёл, урлагийн ажилтнуудын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулж, жил бүр шилдэг ажилтнуудыг шалгаруулан, гадаад, дотоодын арга хэмжээнд оролцуулж, туршлага судлуулна.
- ✓ 1.6.3 Албан байгуулага, Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.6.4 Үндэсний спортыг хөгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллана.
- ✓ 1.6.5 Музейтэй болно
- ✓ 1.6.6 Соёлын байгууллагын хүний нөөцийг сайжруулах бодлого хэрэгжүүлнэ.

1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай ирээн

- ✓ 1.7.1 Иргэдийн идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, амралт чөлөө цагаа өнгөрөөх зориулалтын зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэнг байгуулна.
- ✓ 1.7.2 Сумын хэмжээнд “Бага Олимп” спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.3 Бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулна.

ХОЁР. ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН БОДЛОГО

2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

- ✓ 2.1.1 Суман говийн бүсийн гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгох ажлыг эхлүүлнэ
- ✓ 2.1.2 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, сумын хэрэгцээг хангана.
- ✓ 2.1.3 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж, уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.4 Мал төхөөрөх газар шинээр байгуулах хувийн хэвшилтэй хамтарна.
- ✓ 2.1.5 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах үйлдвэр байгуулж, дотоод, гадаадын зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 2.1.6 Малжуулах төсөл боловсруулна
- ✓ 2.1.7 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ТУРАВ. ХУВИЙН ХЭВШИЛГ БА АЖЛЫН БАЙР

3.1 Шинэ ажлын байр

- ✓ 3.1.1 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.1.2 Сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олгон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.1.3 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.1.4 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулна.
- 3.1.5 Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг Уул уурхайн компаниудыг орон нутгаас хүний нөөцөө бүрдүүлдэг давуу байдал бий болгох боломжыг бүрдүүлнэ

3.2 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

- ✓ 3.2.1 Их газрын чулуунд аялал жуулчлалын төвийг байгуулж орон нутгийн аялал жуулчлалын сүлжээг олон улсын аялалын бүстэй холбоно.
- ✓ 3.2.2 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.2.3 Их газрын чулуу байгалийн цогцлолборт газар руу цахилгаан татан ТЭЗУ гаргана
- 3.2.4 Их газрын чулуу, байгалийн задгай театрыг түшиглэсэн, аялал жуулчлалын цогцлолбор байгуулна.
- ✓ 3.2.5 Жил бүр Морин аялал, өртөө аялалыг хийх ажлыг эхлүүлнэ

4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа - нутгийн сэргэлт

- ✓ 4.1.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлгэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 4.1.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 4.1.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 4.1.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажилглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 4.1.5 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.1.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дэдлагаажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ..

4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ – нутгийн сэргэлт

- ✓ 4.2.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяалааар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 4.2.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.2.3 Гамт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭГН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

5.1 “Тэрбум мод” хөтөлбөр – нутгийн сэргэлт

- ✓ 5.1.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 5.1.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 5.1.3 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмналтэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 5.1.4 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 5.1.5 Сумандаа нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үнд: гэр бүл бологсдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан бологсдын гэх мэт

5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй – нутгийн сэргэлт

- ✓ 5.2.1 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 5.2.2 Газар ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 5.2.3 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.
- ✓ 5.2.4 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ
- ✓ 5.2.5 Сумын тусгай хэрэгцээнд авах газрын талбайг нээсэгдүүлнэ.
- ✓ 5.2.6 Байгалийн бялагийг зүй бусаар ашигласанаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх ажлыг зохион байгуулна.
- ✓ 5.2.7 Байгалийн ашигт малтмал зөөвөрлөж байгаа зам дагуу Пост байгуулах ажлыг зохион байгуулна
- ✓ 5.2.8 Байгалийн ашигт малтмал хайж байгаа болон малтмао зөөвөрлөх замын нэгдсэн нэг маршрутад оруулж үнийн тариф тогтооно

6.2 “БҮТЭЭН БАЙГУУЛАГТ”

- ✓ 6.2.1 Дэрсэнэ-Ус, Гурвансайхан багууддад үүрийн холбооны сүлжээ шинээр тавина.
- ✓ 6.2.2 Цэвэр, бохир усны шугам, цэвэрлэх байгууламж шинээр барина.
- ✓ 6.2.3 Ундны усны шинэ систем бий болгоно
- ✓ 6.2.4 Өнөр хороололын хойд талын айлууд руу цэвэр бохир татах ажлыг эхлүүлнэ
- ✓ 6.2.5 Баяжих хороолол руу тог татах
- ✓ 6.2.6 Баяжих хороололд гүний худаг гаргана
- ✓ 6.2.7 Зүүн бүсийн эрэн хайх аврах бүлгийг шинээр байгуулна
- ✓ 6.2.8 Элгэн багт шинээр мал угааглын ванн барина
- ✓ 6.2.9 Цэрлэгт хүрээлэнтэй болно
- ✓ 6.2.10 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийн байрыг цэвэр бохир дулаанд холбоно
- ✓ 6.2.11 Жишиг багийн төвийг байгуулах ТЭЗҮ гаргана.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайншатаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovti@audit.gov.mn

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ДЭЛГЭРХАНГАЙ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

2024-03-13 № 01/192

Танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Дэлгэрхангай сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Дэлгэрхангай сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Дэлгэрхангай сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Дэлгэрхангай сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР /Дамтас /Б.ГАНТУУЯ/

"Алдааг засъя Алсыг харъяа"

"Алсын хараа-2050" Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, "Шинэ сэргэлтийн бодлого", "Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр", "Монгол Ардын Намын "Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028" зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх "Бүсийн хөгжил Нутгийн сэргэлт" мөрийн хөтөлбөрийг 6 үндсэн бүлэг, 23 дэд бүлэг, 114 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.7 Эрүүл идэвхтэй амьдралтай иргэн

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл
- ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО
 - 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
 - 3.2 Шинэ ажлын байр
 - 3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй
- 5.3 Үнэт баялаг ус

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Бүтээн байгуулалт
- 6.2 Сумын хөгжил

4817144213

3НОА9929.9.00475

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

- ✓ 1.1.1 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумандаа 24 айлын орон сууц барина.
- ✓ 1.2.1 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.2 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувилалгч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтан гадаад, дотоодод сургах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2.3 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.4 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.6 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиглах орчин нөхцлийг сайжруулна.

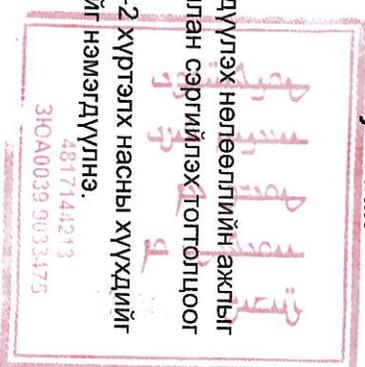
1.3 Боловсролтой иргэн

- ✓ 1.3.1 Төгсөөд ажиллаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.3.2 Нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг 100 хувь орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгож, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.3.3 Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж СӨБ, ЕБС, багшийг гадаад, дотоодод сургаж, бэлтгэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.3.4 “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад дотоод сурталт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.5 “Байгалийн ухаан” болон “Математик”, “Англи хэл”, “Оюунлаг Дэлгэрхангай ” дэд хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, бүсийн хэмжээний төрөлжсөн олимпиадыг сумандаа тогтмол зохион байгуулна.
- ✓ 1.3.6 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.7 Боловсролын салбарыг улс төрөөс ангид байлгаж, сургуулийн захирал, цэцэрлэгийн эрхлэгчийг мэдлэг чадвар, ажлын гүйцэтгэл, туршлагад нь үндэслэн сонгон шалгаруулж томилно.
- ✓ 1.3.8 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.3.9 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх санг сургууль цэцэрлэг бүрийн дэргэд байгуулна.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого

Хүүхэд

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулна.

- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.4.6 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.7 Хөдөлмөрийн хуулинд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж шинэ ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.8 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.9 Төгсөгчдэд зориулан “Хийнгээ сурья- Орлого олгъ-Хэмнээ” загвараар хөдөлмөрийн үр чадвар эзэмших боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.10 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

Гэр бүл

- ✓ 1.4.11 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.12 Ганц бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.13 Тогтвортой гэр бүлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дундаж давхаргыг тэлнэ.
- ✓ 1.4.14 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

Ахмад настан

- ✓ 1.4.15 Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.16 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.17 сумандаа ахмадын сувилал байгуулж амралт сувилалд явж чаддаггүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.18 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг сумандаа бүсчилэн зохион байгуулна.
- ✓ 1.4.19 Сумын ахмадын хорооны дарга нарын урамшууллыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.

Малчид

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- ✓ 1.4.20 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.21 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.22 Сумын хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- ✓ 1.4.23 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 1.4.24 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.25 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малгаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.26 Зудын эрсдэлийг даван туулах “ӨВӨЛЖӨӨ” төсөл хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.27 Малчдын эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудал болох ундны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
- ✓ 1.4.28 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, аймгийн хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

4817744213

9033475

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- ✓ 1.4.29 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад 100 хувь мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.
- ✓ 1.4.30 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт

- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүүхдийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.3 Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өрнүүлэх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- ✓ 1.5.4 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.5.5 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан аймгийн брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгжүүдийг 10-аас доошгүй номинацаар шалгаруулж "Оны шилдэг бүтээгдэхүүн" ном хэвлүүлж үйл ажиллагааг нь сурталчилна.
- ✓ 1.6.1 Жил бүр соёл, урлагийн шилдэг ажилчдыг шалгаруулж гадаад, дотоодын арга хэмжээнд туршлага судлуулах, нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.
- ✓ 1.6.2 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 1 жил тутам зохион байгуулна.

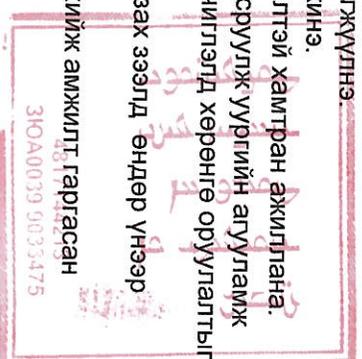
1.7 Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай ирээн

- ✓ 1.7.1 Иргэд идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дугуйн зориулалтын зам талбайтай болно.
- ✓ 1.7.2 Малчдын "Бага Олимп" спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.3 Аймгийн аварга, Бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулна.

ХОЁР ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 "Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл"

- ✓ 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна.
- ✓ 2.1.2 сумандаа говийн бүсийн гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
- ✓ 2.1.3 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.4 Малчид, тариаланчдын залгамж халгааг бэлтгэх аяныг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.5 Малын чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.6 Өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэх хүрээнд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана. Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.8 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах цех байгуулах, зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 2.1.9 Адуучдын баяр, айрагны баяр тэмээчдийн баярыг жил бүр хийж амжилт гаргасан малчдад алдар цол олгоно.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

3.1 Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин

- ✓ 3.1.1 Нийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- ✓ 3.1.2 Жижиг дунд үйлдвэрлэгчдэд зориулсан бизнес инкубатор төв байгуулна.
- ✓ 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон “Дундговь түншлэл” арга хэмжээнд жил бүр оролцуулж үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
- ✓ 3.1.4 Уул уурхай түшиглэн залуу гэр бүлийг дэмжиж орон нутагтаа ирж ажиллах оюутан залуучуудын төлбөрийг төлүүлэх нутаг орны бүтээн байгуулалтанд оролцуулж гэрээ байгуулж ажиглана.
- ✓ 3.1.5 Уул уурхайн газрын төлбөрийг бүрэн төлүүлнэ.

3.2 Шинэ ажлын байр

- ✓ 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримтгаж, шударга, ил тод олгох зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ 3.2.3 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.4 Сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.2.5 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.2.6 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулна.

3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

- ✓ 3.3.1 “SolMongolia” хөтөлбөрийн хүрээнд сумандаа зочлох гадаад жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.2 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/–г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.3 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлагын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.4 Аялал жуулчлалын гадаадад хамтын ажиллагаа, олон улсын сурталчилгаа маркентгийн ажлыг эрчимжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ. A0039 9033475

3.4 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа

- ✓ 3.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 3.4.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 3.4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.4.5 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сүргэж дадлагажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ..

3.5 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

- ✓ 3.5.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.4 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиглалаа /Тендер/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.6 “Тэрбум мод” хөтөлбөр

- ✓ 3.6.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 3.6.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.6.3 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 3.6.4 Хонгор толгой ногоон толгойн хооронд цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхолтыг дэмжиж ажиллана.

3.7 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй

- ✓ 3.7.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон эзэлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.7.2 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.7.3 Газар ашигтагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.7.4 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.
- ✓ 3.7.5 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.

3.8 Үнэт баялаг ус

- ✓ 3.8.1 Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.8.2 Уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэрийн салбарт гүний усны нөөц ашиглалтыг хязгаарлаж, гадаргын ус ашиглахыг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.3 Сумын төвийн хүн амыг стандартын шаардлага хангасан үндны усны хайгуул судалгааг хийж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Бүтээн байгуулалт

- ✓ 6.1.1 Мод үржүүлгийн газруудыг бий болгоно.
- ✓ 6.1.2 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр байгуулна.
- ✓ 6.1.3 Арьс, шир боловсруулах цех байгуулах иргэд малчдыг дэмжиж ажиллана.

6.2 “Шинэ Дэлгэрхангай”

- ✓ 6.2.1 Шинэ суурьшлын бүсийн цахилгаан хангамж /0,6кВ болон 0,4кВийн хувиарлах сүлжээ/-р бүрэн хангана.
- ✓ 6.2.2 Бохир соруулах авто машинтай болгоно.
- ✓ 6.2.3 Гэр хорооллын инжнерийн дэд бүтцийг шинээр хийж цэвэр бохир усны шугамнд холбоно.
- ✓ 6.2.4 “Шинэ гудамж”, “Шинэ хороолол” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 6.2.5 Хуучин ашиглалтгүй болсон барилгуудыг буулгаж, орчин үеийн шинэ барилга барих хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- ✓ 6.2.6 Айл өрхийн нүүхэн жорлонг эко 00 болгоно.
- ✓ 6.2.7 Төрийн албан хаагчдын 12-24 айлын орон сууц барьна.
- ✓ 6.2.8 Сумын төвийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьна.
- 6.2.9 Сүлжээ муу байгаа багийг бүрэн сүлжээгээр хангана.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovt@audit.gov.mn

2024-09-19 № 01/162

Тангай _____ -ны № _____ -т

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ДЭЛГЭРЦОГТ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД**

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-г заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Дэлгэрцөгт сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Хүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Дэлгэрцөгт сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Дэлгэрцогт сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Дэлгэрцогт сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН: АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР /Б.ГАНТУУЯА/

Дэлгэрцогт сумын Монгол Ардын Намын хорооны тэргүүлэгчдийн
2024 оны 06 сарын 20-ны өдрийн 02 тоот тогтоолын хавсралт

2024 ОНЫ СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛД ОРОЛЦОХ ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ДЭЛГЭРЦОГТ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

“УРИА” ДЭЛГЭРЦОГТ СУМЫН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа 2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого” “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилсан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “ДЭЛГЭРЦОГТ СУМЫН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 3 үндсэн бүлэг, 12 дэд бүлэг, 49 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиглана.

НЭГ. СУМЫН ТӨВИЙН СЭРГЭЛТ, АЖЛЫН БАЙР НЭМЭГДҮҮЛЭХ БОДЛОГО.

1.1 Тохижилт бүтээн байгуулалт

✓ 1.1.1 9 жилийн дунд сургуулийн барилгыг шинээр барина

✓ 1.1.2 Иргэд төрийн үйлчилгээг нэг дороос тав тухтай чирэгдэлгүй авах боломжтой иргэдэд үйлчлэх нэгдсэн танхим бүхий нутгийн удирдлагын ордон шинээр барина.

✓ 1.1.3 Сумын төвийн өнгө үзэмжинд нөлөөлж буй ашиглагдахгүй байгаа барилгуудыг нурааж орчны газрыг цэвэрлэж иргэдэд эзэмшүүлнэ.

✓ 1.1.4 Сумын төвийн гудамж хашааг жигдрүүлж цэгцлэнэ.

✓ 1.1.5 Хуучин соёлын төвийн барилгыг засварлаж “Ахмад залуучуудын хөгжлийн төв” болгон тохижуулна.

✓ 1.1.6 Иргэд амьдрах орчноо сайжруулах орлогод нийцсэн орон сууц, амины орон сууцны төслүүдийг дэмжинэ.

✓ 1.1.7 Хүүхдийн дотуур байр шинээр барина.

✓ 1.1.8 Сумын төвийг нэг км хүртэл хатуу хучилттай замаар холбон.

✓ 1.1.9 Шинээр олгогдсон газруудад дэд бүтэц шинээр тавих ба хашаажихад дэмжлэг үзүүлнэ.

✓ 1.1.10 Сумын төвийн камерыг сайжруулан хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

✓ 1.1.11 Сумын хөгжил - Сумын сэргэлт хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

✓ 1.1.12 Орчин үеийн шаардлагад нийцсэн “ХАЛГУУН УС”-г ашиглагчид оруулна

1.2 Байгаль орчин, орчны бохирдол

✓ 1.2.1 “Эзэнтэй мод” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ. Сумын төвд үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн байгууллагууд болон аж ахуйн нэгжүүд, хороолол лагерь болгон бичил цэцэрлэг бий болгоно,

одроо байгааг өргөтгөж тарьсан мод, хашаа хайсгыг арчилж торрдох харилцах эзэнтэй болгоно. Ингэснээр сумын төвдөө ногоон орчин бий болгоно.

✓ 1.2.2 Хог хаягдалын менежментийг сайжруулж төвлөрсөн хогийн цэгт байгаль орчинд ээлтэй хог хаягдал шатаах зуух байрлуулна.

1.3 Эрүүл ая тухтай орчин

✓ 1.3.1 Хороолол лагер болгонд спортын талбай бүхий цэцэрлэгт гудамж бий болгож гэр бүл хүүхэд залуучууд иргэд эрүүл идэвхитэй хөдөлгөөнтэй амьдрах орчинг бий болгоно.

✓ 1.3.2 Цэвэр бохир усны инженерийн шугам сүлжээг айл өрх, аж ахуйн нэгж бүр авч болгох нөхцлийг бүрдүүлж иргэд ая тухтай амьдрах, аж ахуйн нэгжүүд үйлдвэрлэл үйлчилгээг хөгжүүлэх орчинг бий болгоно.

1.4 Шинэ ажлын байр

✓ 1.4.1 Иргэдийг ажлын байраар хангаж буй аж ахуйн нэгж, мөн шинээр ажлын байр бий болгохоор зорьж буй иргэд аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.

✓ 1.4.2 Иргэд тэр бүр засмал замын хажууд бүтээн байгуулалт хийж бизнес хийхэд хүндрэлтэй байгаа тул хуучин хүүхдийн цэцэрлэгийг дайран өнгөрч буй ачааны авто машин, суудлын тэрэг, нийтийн тээврийн автобус зогсох боломжтой авто зогсоол бүхий худалдаа үйлчилгээний төв болгоно. Ингэснээр иргэд, малчид, өрхийн болон жижиг дунд үйлдвэрлэгчид бараа бүтээгдэхүүн мах суу цагаан идээгээ дайран өнгөрч буй иргэд дотоодын болон гадаадын жуулчдад худалдан борлуулж орлогоо нэмэгдүүлэх орчин бий болгоно.

✓ 1.4.3 Ажил эрхлээгүй иргэдийг мэргэшил эзэмшүүлэх, ур чадвар ахуулах сургалтанд хамруулж хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

ХОЁР УРТ ХУГАЦААНД ТОГТВОР СУУРЫШИЛТАЙ, УР БҮТЭЭЛТЭЙ АЖИЛЛАХ ТӨРИЙН АЛБАН ХААГЧИЙГ ДЭМЖИХ БОЛОВСОН ХҮЧНИЙ БОДЛОГЫН СЭРТГЭЛТ

2.1 Төрийн албан хаагчийн орон сууц

✓ 2.1.1 Суманд үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн байгууллага бүр тус тусдаа хүн амьдрах анхдагч хэрэгцээг хангасан түрээсийн орон сууц хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

✓ 2.1.2 Төрийн албан хаагчид ипотекийн зээлээр авч болох орон сууц барина.

✓ 2.1.3 Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцыг ногоон зээлээр барилгах сонирхолтой төрийн албан хаагчдад газар олгоно.

2.2 Төрийн албан хаагчийн нийгмийн асуудал

✓ 2.2.1 Төрийн албан хаагчдад зориулсан чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх, эрүүл хөдөлгөөнтэй амьдрах, спортоор хичээллэх боломжтой танхим нээнэ.

✓ 2.2.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүн, ёс зүй сахилга харилцлагыг үндэслэн жил бүр шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудлаа шийдэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

✓ 2.2.3 Төрийн албан хаагчийн ажиллах орчинг сайжруулж орчин үеийн шаардлагад нийцүүлнэ.

2.3 Чадварлаг төрийн албан хаагч

✓ 2.3.1 Төрийн албан хаагчдыг ур чадвараа нэмэгдүүлэх өөрийгөө хөгжүүлэх сургалтанд тогтмол хамруулна.

✓ 2.3.2 Төрийн албыг цахимжуулж, иргэдэд нээлттэй болгоно.

○ 2.3.3 Төрийн албан хаагчийг дэвшин суралцах, магистр, докторт суралцахад нь дэмжлэг үзүүлнэ.

2.4 Төрийн албан хаагчийн залгамж

✓ 2.4.1 Тус суманд ажиллаж амьдрах сонирхолтой, шаардлагатай мэргэжлийн дагуу сурах сонирхолтой сургууль төгсөгчдийг бодлогоор дэмжинэ.

✓ 2.4.2 Жил бүр чадварлаг оюутан - Чанартай төгсөгч хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

✓ 2.4.3 Их дээд болон мэргэжлийн сургууль төгсөж байгаа орон нутгийн залуучуудыг нутагтаа ирж ажиллах нөхцөлөөр хангаж ажиллана.

ГУРАВ. МАЛЧИН, МАЛ АЖ АХҮЙГ ДЭМЖИХ БОЛДОГО ХӨДӨӨ АЖ АХҮЙН СЭРГЭЛТ.

3.1 Эрсдэлийн менежмент, мал эмнэлэг

✓ 3.1.1 Малчид өөрсдийн малын тоо толгой нутаг орны байдалд тохирсон цас зудтай үед малын хорогдол багатай давахад зориулсан жишиг хороо хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

✓ 3.1.2 Сум цас зуд байгальын давагдашгүй хүчин зүйл тохиолдсон үед малчдад туслах туулах чадвар бүхий авто машин, техник хэрэгслийн материаллаг баазтай болно.

✓ 3.1.3 Сумаас цас зудтай эрсдэлтэй нөхцөл үүсэхэд авах арга хэмжээний төлөлөгөөг боловсруулна.

✓ 3.1.4 Малчид өвөлжөө хаваржааныхаа газар тэжээлийн ургамал тарихад дэмжлэг үзүүлнэ.

✓ 3.1.5 Цаг агаарын станц суурьлуулж малчдыг мэдээллээр тогтмол хангана.

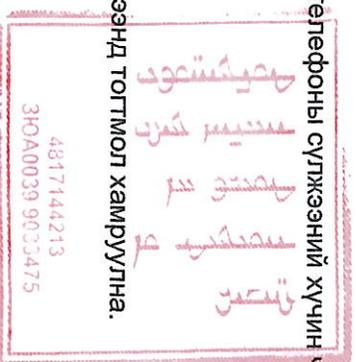
✓ 3.1.6 Мал эмнэлэг үржлийн тасгийн үйл ажиллагааг дэмжин машин техник хэрэгсэл, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангаж халдварт болон бусад өвчлөлийг бууруулна.

✓ 3.1.7 Малын эмч, мал зүйчийг тэтгэлэгт хөтөлбөрөөр бэлтгэж тогтвор суурьшилтай үр бүтээлтэй ажиллах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

✓ 3.1.8 Баянбулаг, Цахирт, Дэлгэр-Эмт багуудад үрэн телефоны сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхэд хамтран ажиллана.

3.2 Малчдын нийгмийн асуудал, зоорь, агуулах

✓ 3.2.1 Малчдыг боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын үйлчилгээнд тогтмол хамруулна.

✓ 3.2.2 Малчид мал бүхий иргэд сүү цагаан идээ малаас гаралтай түүхий эдээ хадгалуулахад зориулсан хөргүүртэй зоорь барина.

✓ 3.2.3 Малчид нөөцөлсөн өвс тэжээл бусад овор ихтэй хадгалуулах шаардлагатай зүйлсийн агуулгын хүртээмж тохижолтыг сайжруулна.

✓ 3.2.4 Эрүүл мэндийн төвийг яаралтай тусламжийн тоноглогдсон туулах чадвар сайтай автомашин болон тоног төхөөрөмжөөр хангана.

✓ 3.2.5 Жил бүр багуудад инжөнөрийн хийцтэй гүн өрмийн болон энгийн уурхайн худал сэргээн засварлах, шинээр гаргах ажлыг зохион байгуулна.

✓ 3.2.6 “Шинэ хоршоо” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.3 Бэлчээрийн менежмент

✓ 3.3.1 Бэлчээрийг усжуулж бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

✓ 3.3.2 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй үлийн цагаан ототно зэрэг мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэд аргаар тэмцэнэ.

3.4 Хүнсний ногоо, тэжээлийн ургамал тариалалт

3.4.1 Хүнсний ногоо болон хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

3.4.2 Хашаандаа болон талбайд тэжээлийн ургамал тариалж малчдаа хангах зорилготой иргэд болон аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.

**ДҮНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovt@audit.gov.mn

2024-09-17 № 01/163

ТӨНӨЙ

-НЫ №

-Т

**ДҮНДГОВЬ АЙМГИЙН ДЭРЭН
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРООНД**

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Дэрэн сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах заршлын тагаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төлөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Дэрэн сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн

хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Дэрэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Дэрэн сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГУҮЛЭХ АУДИТОР/Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР/Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

...../Т.БАТСАЙХАН/

...../Б.ГАНТУУЯА/

Дэрэн сумын Монгол Ардын Намын хорооны тэргүүлэгчдийн
2024 оны 06 сарын 21 ны өдрийн 00 тоот тогтоолын хавсралт.

2024 ОНЫ СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛД ОРОЛЦОХ ДЭРЭН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, таатай орчныг бий болгох, айл өрх бүрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “СУМЫН ШИНЭЧЛЭЛ” мөрийн хөтөлбөр

өрийн үйлчилгээг иргэдэд оновчтой зохион байгуулж, иргэдэд тэгш хүртэж хүний хөгжлийн бодлогыг орон нутагт бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах

1.1 Төрийн алба

1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.

өрийн албаны хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.

1.1.3 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга харууллагыг дээшлүүлнэ.

Их дээд болон мэргэжлийн сургууль төгсөж байгаа орон нутгийн залуучуудыг нутагтаа ирж ажиллах нөхцөлөөр хангах.

рүүл иргэн

вчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн, эрт илрүүлэгт зорилтот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.

ийтийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн хийх, эрүүл, зөв хооллолтыг дэмжих, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

- ✓ арийн мэргэжлийн эмч, сувиллагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтнуудаар хангах
- ✓ мнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

оловсролтой иргэн

- ✓ ургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилтнуудыг жил бүр шалгаруулж, "Багш" хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудалыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ агшгийн хангалтыг нэмэгдүүлэх, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулах

2. Сумын төвийн Дэд Бүтэц, амьдрах орчинг сайжруулах, улсын болон орон нутгийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх

- ✓ ижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ ийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- ✓ умын нийтлэг үйлчилгээний төв байрыг шинээр барих
- ✓ уманд 12-24 айлын орон сууц барина.

1.7 Суманд төвийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьж, сумын төвийн айл өрхийн амьдрах орчинг сайжруулна.

1.8 Багуудад үүрэн холбооны сүлжээний өргөтгөлийг сайжруулна.

1.9 Эрүүл мэндийн төвийн барилгыг шинээр барьж дуусгана.

1.10 Дэрэн суманд Нутгийн удирдлагын барилга шинээр барина. ргэдийн идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дугуйн зориулалтын зам талбайг байгуулна.

3. Уламжлалт нүүдлийн мал аж ахуй

- ✓ Уул уурхайгүй уламжлалт мал аж ахуйг хөгжүүлнэ.
- ✓ Бууцныхаа хөлд тэжээлийн ургамал тариалалтыг дэмжинэ.
- ✓ Шинэ хоршоо хөдөлгөөнийг эрчимжүүлж малчдын хоршоог дэмжиж ажиллана.
- ✓ 3.4 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн, малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын өргөн, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 705922008,
705932008, Цахим хаяг: dundgovti@audit.gov.mn

02024-09-19 № 01/191

Танай _____-ны № _____-т

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЛУУС
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Луус сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хинаж, дүгнэлт гаргалаа.

Хүрэг харилцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардлага зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Луус сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн

хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймэг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Лүүс сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Лүүс сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР/Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР...../Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР/Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР/Б.ГАНТУЯА/

Луус сумын Монгол Ардын Намын хорооны тэргүүлэгчдийн
2024 оны 06 сарын 23 -ны өдрийн 24/01 тоот тогтоолын хавсралт.

**2024 ОНЫ ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛД ОРОЛЦОХ
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЛУУС СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

ЛУУС НУТГИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого” “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “ЛУУС НУТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 6 үндсэн бүлэг, 76 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН ХАМГААЛГАЛЫГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

- 1.1 Эрүүл иргэн
- 1.2 Боловсролтой иргэн
- 1.3 Орон сууц
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн бодлого
- 1.5 Малчдын талаар авч хэрэгжүүлэх бодлого

ХОЁР. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

ГУРАВ. БИЗНЕС, ХУВИЙН ХЭВШЛИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

ДӨРӨВ. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХҮРТЭЭМЖИЙН БОДЛОГО

ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БОДЛОГО

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГО

1 НЭГ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

1.1 Эрүүл цэвэр

- ✓ 1.1.1 Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт иргэн бүрийг хамруулна.
- ✓ 1.1.2 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.1.3 Эмч, сувиллагч, эмнэлэгийн ажилтнуудыг мэргэжил дээшлүүлэхэд дэмжих бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.1.4 Эмнэлгийн авто машиныг эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар стандартад нийцүүлж шинэчлэнэ.
- ✓ 1.1.5 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүүхүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг зорилгод бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.1.6 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиглах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.2 Боловсролтой цэвэр

- ✓ 1.2.1 ЕБСургуулийн суралцагч бүрт англи хэлний эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, англи хэлний багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлнэ.
- ✓ 1.2.2 ЕБСургуульд байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн туршилтын талбай байгуулна.
- ✓ 1.2.3 Төгсөөд ирж байгаа залуу багш нарт зориулсан орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.2.4 “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.6 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх санг байгуулна.

1.3 Орон сууц

- ✓ 1.3.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.3.2 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.3.3 “1000 айлын орон сууц” хөтөлбөрийг хүрээнд 12-с доошгүй айлын орон сууц барина

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн бодлого

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.3 Цэцэрлэг, сургуулийн орчны камержууллын хүртээмжийг нэмэгдүүлж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.4 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.

- ✓ 1.4.5 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.6 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.
- ✓ 1.4.7 Сувилагд явж чаддаггүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувиглуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.8 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.9 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.4.10 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.4.11 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.12 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан сумын брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгж, иргэдийн дунд "Оны шилдэг бүтээгдэхүүн" номинацаар шалгаруулна.
- ✓ 1.4.13 Аймаг, аймгийн бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон бусад спортын уралдаан тэмцээнийг 1-2 удаа зохион байгуулна.

1.5 МАЛЧДЫН СЭРГЭЛТ

- ✓ 1.5.1 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.5.2 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.5.3 Сумын хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- ✓ 1.5.4 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 1.5.5 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.6 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилгэмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.5.7 Эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинкийн интернетэд холбон малчид, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
- ✓ 1.5.8 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.5.9 Сумын мал эмнэлэгийн тасгийг бүрэн орон тоогоор ажиллуулж мэргэжлийн залуу боловсон хүчнийг амьдрах орчин нөхцөлөөр дэмжиж, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах бодлого баримтлана. Малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

- 1.5.10 Сумын мал сүрэгт голомтлон гардаг хонь, ямааны шөвөг яр өвчний үйлчилгээний хөлсийг орон нутгийг хөгжүүлэх сангаас олгоно.

ХОЁР. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ҮЙЛДЭВЭРЛЭЛИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

- ✓ 2.1 Хөдөө аж ахуйн салбарыг шинэ технологи инновацад суурилган хөгжүүлж, цаг уурын эрсдэлд дасан зохицсон, үр ашигтай бизнесийн салбар болгон хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилгийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна
- ✓ 2.3 Сумандаа махны чиглэлээр хонь, үхрээ сайжруулах малчдын санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.4 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх хоршоог байгуулна.
- ✓ 2.5 Шинээр малчин болсон залуу гэр бүлийг татварын бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 2.6 Малын чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.7 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийг шинээр барих замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, сумын хэрэгцээг хангана.
- ✓ 2.8 Ирээдийг хямд, чанартай мах, сүү, хүнсний ногоогоор хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 2.9 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. БИЗНЕС, ХУВИЙН ХЭВШЛИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГО

- ✓ 3.1 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон "Дундговь түншлэг" арга хэмжээнд зохион байгуулалттайгаар оролцуулж, үндэсний үйлдвэрлэгч нараа сурталчилгна.
- ✓ 3.2 "Пуус түншлэг" арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулна.
- ✓ 3.3 "Сум хөгжүүлэх сан"-гийн зээлийг ажлын байр нэмэгдүүлэх жижиг дунд бизнест тэргүүн ээлжинд олгоно.
- ✓ 3.4 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ 3.5 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.6 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл эрхлэгчийг иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.

ДӨРӨВ. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХҮРТЭЭМЖИЙН БОДЛОГО

- ✓ 4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын харилцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 4.2 Төрийн албаны хүчний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга харилцлагыг дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 4.4 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.5 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дэдлагажуулан, сахилга харилцлагыг дээшлүүлнэ.

3НОА0929-002-0475

- ✓ 4.6 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоор хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 4.7 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж, камерын хүртээмж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 4.8 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгоно.

ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БОДЛОГО

- ✓ 5.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- ✓ 5.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 5.3 Амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг хүүхэд залуучуудад хэвшүүлнэ.
- ✓ 5.4 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд албан байгууллага, айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих хөдөлгөөн өрнүүлж ургуулсан модны тоотой уялдуулан дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 5.5 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 5.6 Газар ашиглагчдын харууллагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 5.7 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.
- ✓ 5.8 Сумын төвийн хүн амыг стандартын шаардлага хангасан ундны усаар хангах, ус цэвэршүүлэх тоног төхөөрөмжийг суурилуулна.
- ✓ 5.9 Сумын төвийн хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, эрүүл цэвэр орчинд ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГО

- ✓ 6.1 Монгол Улсын засгийн газраас хэрэгжүүлж буй “Сумын төвийн шинэчлэл” төслийг ажлын үргэлжлүүлж дуусгана.
- ✓ 6.2 Төрийн албан хаагчдын 12-24 айлын орон сууц барьна.
- ✓ 6.3 Сумын төвийн Эрүүл мэндийн төвийн барилгыг шинээр барьна.
- ✓ 6.4 Сумын төвийн Нутгийн удирдлагын барилга шинээр барьна.
- ✓ 6.5 Сумын төвийн дэргэд 3 километрээс багагүй урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн бий болгож, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 6.6 Шаадлага хангасан халуун усны тогтмол үйлчилгээг бий болгоно.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**
Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайшпаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208. Цахим хаяг: dundgovi@audit.gov.mn

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРООНД**

2024-07-19 № 01/169

Танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Өлзийт сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харьцууллагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловруулж, шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Өлзийт сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Өлзийт сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Өлзийт сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

..... /Т.БАТСАЙХАН/

..... /Б.ГАНТУЯА/

Handwritten signature

2024 ОНЫ АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛВА
ОРОЛЦОХ ДҮНДГОВЬ АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР
БҮС НУТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого” “Дундаговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “БҮС НУТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 5 үндсэн бүлэг, 19 дэд бүлэг, 189 зорилгыг хэрэгжүүлж ажиллана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
 - 1.2 Эрүүл иргэн
 - 1.3 Боловсролтой иргэн
 - 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чилгэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
 - 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
 - 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
 - 1.7 Эрүүл идэвхитэй амьдралтай иргэн
- ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО**
- 2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
- 3.2 Шинэ ажлын байр
- 3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй
- 5.3 Үнэт баялаг ус

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Бүтээн байгуулалт
- 6.2 Сумын хөгжил

1 НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц-нүтгийн сэргээлт

- 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
- 1.1.2 Төрийн албан хаагчдыг түрээсийн орон сууцанд хамруулна.
- 1.1.3 15-20 айлын орон сууц барина

1.2 Эрүүл иргэн-нүтгийн сэргээлт

- 1.2.1 Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт зорилогот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- 1.2.2 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээлгэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- 1.2.3 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувиллагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтан гадаад, дотоодод суртах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.4 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- 1.2.5 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүүхүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- 1.2.6 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- 1.2.7 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой иргэн-нүтгийн сэргээлт

- 1.3.1 Сургууль цэцэрлэгийн багш нарыг дотоод, гадаадад мэргэжил дээшлүүлж туршлага судлуулна.
- 1.3.2 Сургуулиудад байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбай байгуулна.
- 1.3.3 Төгсөөд ажиллаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 1.3.4 “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.5 “Байгалийн ухаан” болон “Математик”, “Англи хэл”, “Оюунлаг Дундговь” дэд хөтөлбөрүүдийн хүрээнд улс, бүсийн хэмжээний төрөлжсөн олимпиадыг тогтмол зохион байгуулна.
- 1.3.6 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.3.7 “150 мянган айл-Орон сууц” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд бүсүүдийн тэргүүлэх чиглэлтэй уялдсан ур чадвартай гагнуурчин, инженер техникийн мэргэжилтнийг гадаад, дотоодод бэлтгэх бодлого баримтална.
- 1.3.8 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нүтгийн сэргээлтийн бодлого

Хүүхэд-нүтгийн сэргээлт

- 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талгаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулна.
- 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орд найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоол, сүү сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд-нүтгийн сэргэлт

- 1.4.7 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- 1.4.8 Хөдөлмөрийн хуулинд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж шинэ ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- 1.4.9 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.4.10 Төгсөгчдөд зориулан "Хийнгээ сурья-Орлого олгъ-Хэмнэе" загвараар хөдөлмөрийн үр чадвар эзэмших боломжийг бүрдүүлнэ.

Гэр бүл-нүтгийн сэргэлт

- 1.4.11 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.12 Ганц бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- 1.4.13 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

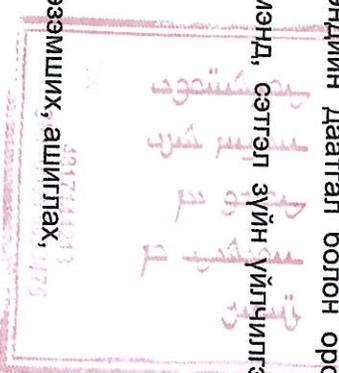
Ахмад настан – нүтгийн сэргэлт

- 1.4.14 Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ
- 1.4.15 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.16 Сумандаа ахмадын сувилал байгуулж амралт сувилалд явж чаддагүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.17 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг сумандаа бүсчилэн зохион байгуулна.
- 1.4.18 Улаанбаатар хотод оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар хамруулж, зардлыг нь эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- 1.4.19 Ахмад настануудад өдрийн болон 7 хоногийн эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх чийрэгжүүлэлтийн төв байгуулна.

Малчид-нүтгийн сэргэлт

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- 1.4.20 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

- ✓ 1.4.21 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.22 Говийн бүсийн хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- ✓ 1.4.23 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 1.4.24 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг сум бүрт нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.25 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.26 Эмнэлгийг Старлинкийн интернетэд холбон малчид, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.27 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- ✓ 1.4.28 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх төрлийн орон сууц, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.
 - ✓ 1.4.29 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- #### **1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт-нутгийн сэргэлт**
- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
 - ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүүхдийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 1.5.3 Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өрнүүлэх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
 - ✓ 1.5.4 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нарийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
 - ✓ 1.5.5 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 1.5.6 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан сумын брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгж, хувь хүмүүсийг дэмжиж жил бүр “шилдэг бүтээгдэхүүн” шалгаруулна

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн-нутгийн сэргэлт

- ✓ 1.6.1 “Уртын дууч, морин хуурчдын”-III их наадмыг оролцоно
- ✓ 1.6.2 Жил бүр үндэсний өв соёлоо түгээн дэлгэрүүлэх арга хэмжээ зохион бхйгуулна.
- ✓ 1.6.3 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.

1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай иргэн-нутгийн сэргэлт

- ✓ 1.7.1 Иргэд идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дүүгйн болон гүйлтийн зориулалтын зам талбайтай болно.
- ✓ 1.7.2 Өлзийт сумын ЕБС төгсөгчдийн “Бага Олимп” спортын наадмыг зохион байгуулна.
- ✓ 1.7.3 Аймаг, аймгийн бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулна.

ХОЁР ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 "Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл"-нүтгийн сэргэлт

- 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн салбарыг шинэ технологи инновацад суурилан хөгжүүлж, цаг уурын эрсдэлд дасан зохицсон, үр ашигтай бизнесийн салбар болгон хөгжүүлнэ.
- 2.1.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна
- 2.1.3 Дэлгийн улаан ямаа гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
- 2.1.4 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх хоршооллыг бүсчлэн байгуулах ажлыг дэмжинэ
- 2.1.5 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлнэ.
- 2.1.6 Малчидын залгамж халааг бэлтгэх аяныг хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.7 Малын чанар, үлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- 2.1.8 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- 2.1.9 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах үйлдвэр байгуулж, дотоод, гадаадын зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2.1.10 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ГҮРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

3.1 Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин-нүтгийн сэргэлт

- 3.1.1 Нийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- 3.1.2 Суманд жижиг дунд үйлдвэрлэгчдэд зориулсан бизнес инкубатор төв байгуулна.
- 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон "Дундговь түншлэл" арга хэмжээнд жил бүр оролцож үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
- 3.1.4 Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын "Discover Dipdov" зөвлөгөөнд оролцож орон нутагт хөрөнгө оруулалтыг татна.

3.2 Шинэ ажлын байр-нүтгийн сэргэлт

- 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хуу багатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тод олгох зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- 3.2.3 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.

- ✓ 3.2.4 Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлж, бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох, хөрөнгө оруулалтын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.5 Гарааны бизнес эрхлэгч, инноваци, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.6 Нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.2.7 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.

3.3 төрөлжсөн аялал жуулчлал – нутгийн сэргээлт

- ✓ 3.3.1 “GoMongolia” хөтөлбөрийн хүрээнд суманд зочлох гадаад жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.2 Аялал жуулчлалын бүс дэх хоршоо, нөхөрлөлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ногоон зээл, худалдааны сувгуудаар дэмжих бодлого баримтлана.
- ✓ 3.3.3 Монголын нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлогт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.4 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлог бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.5 Цагаан суварга, дэл уул, өөш манхан, морин толгойн цав зэрэг аялал жуулчлалын төвийг байгуулж орон нутгийн аялал жуулчлалын сүлжээг олон улсын аялалын бүстэй холбоно.
- ✓ 3.3.6 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.7 Аялал жуулчлалын гадаадад хамтын ажиллагаа, олон улсын сурталчилгаа маркэнгийн ажлыг эрчимжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.8 Цагаан суварга байгалийн өвөрмөц тогтоц бүхий газрыг түшиглэсэн, аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулна.

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

3.4 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа - нүгтийн сэргэлт

- ✓ 3.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын харилцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 3.4.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 3.4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга харилцлагыг улам дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна. Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.4.5 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга харилцлагыг дээшлүүлнэ..
- 3.4.7 Суманд дутагдалтай байгаа боловсон хуучин нөөцийг нэмэгдүүлэх зорилгоор оюутнуудад бүрэн тэтгэлэг олгоно.
- ✓ 3.4.8 Тогтвор сууршилттай ажиллах төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангаж дэмжлэг үзүүлнэ.

3.5 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ – нүгтийн сэргэлт

- ✓ 3.5.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержууллагыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.4 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.6 “Тэрбум мод” хөтөлбөр – нутгийн сэргэлт

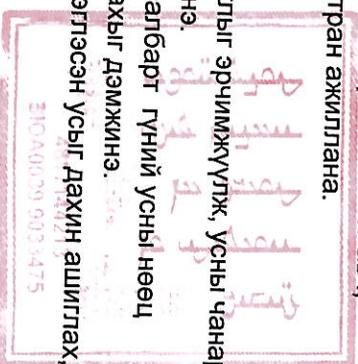
- ✓ 3.6.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- 3.6.2 Монгол орны ус цаг уурын орчны шинжилгээний салбарт өндөр технологи, хиймэл оюун ухааныг нэвтрүүлэн техникийн шинэчлэл хийж, цаг уур, гамшгийг эрт зарлан мэдээлэх ажлыг шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 3.6.3 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.6.4 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.6.5 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоотой уялдуулна.
- ✓ 3.6.6 Суманд нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үнд: гэр бүл бологсдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан бологсдын гэх мэт

3.7 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй – нутгийн сэргэлт

- ✓ 3.7.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.7.2 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 3.7.3 Газар ашиглагчдын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.7.4 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.

3.8 Үнэт баялаг ус – нутгийн сэргэлт

- ✓ 3.8.1 Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.8.2 Уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэрийн салбарт гүний усны нөөц ашиглалтыг хязгаарлаж, гадаргын ус ашиглахыг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.3 Уул уурхайд үйлдвэрлэлийн технологид хэрэглэсэн усыг дахин ашиглах, саарал ус нийлүүлэх төслийг дэмжинэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Бүтээн байгуулалт – нутгийн сэргэлт

- ✓ 6.1.1 Байгаль, газарзүйн онцлогт түшиглэн Цагаан суварга орчмын палеонтологийн нөөцөд тулгуурлан аялал жуулчлалын тусгай бүсийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд байгуулна. Говийн бүсийн нар, салхины нөөцийг ашиглан, нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчний станцуудыг байгуулна. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ
- ✓ 6.1.4 Сумын төвөн 0.4квт-ын агаарын шугамыг шинэчлэх
- ✓ 6.1.5 Гэр хорооллын инженерийн дэд бүтцэд холбох
- ✓ 6.1.6 Жишиг гудамж байгуулна
- ✓ 6.1.7 Онцгой байдлын эрэн хайх аврах анги байгуулна
- ✓ 6.1.8 Цаг уурын өртөө байгуулна
- ✓ 6.1.9 Сумын төвийн айл өрхүүд нүхэн жорлонгоо эко жорлон болгох ажлыг төр иргэд хамтран хэрэгжүүлнэ
- ✓ 6.1.10 Сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөлийг шинээр барьна.
- ✓ 6.1.11 Сумданд ахмадын өртөө байгуулна.
- ✓ 6.1.12 Сумын сургуулийн үкийн цай номын сангийн барилгын өргөтгөл,спорт залны барилгыг засварт оруулна.
- ✓ 6.1.13 Сумын төвийн дэргэд ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн бий болгож, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.

**ДҮНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахым хаяг: dundgov.gov.mn

ДҮНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨНДӨРШИЛ
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
ХОРООНД

2024-07-19 № 01/168

Танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Өндөршил сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын харгаа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловруулж, шаардлага зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын харгаа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Өндөршил сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Өндөршил сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Өндөршил сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Г.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАЛГСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР /Б.ГАНТУЯА/

СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ СОНГУУЛД ОРОЛЦОХ
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨНДӨРШИЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МЭРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ГОВИЙН БҮСИЙН ХӨГЖИЛ- ӨНДӨРШИЛГИЙН СЭРГЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “ГОВИЙН БҮСИЙН ХӨГЖИЛ- ӨНДӨРШИЛГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийн хүрээнд 5 үндсэн бүлэг, 12 дэд бүлэг, 82 зорилгыг хэрэгжүүлж ажиллана.

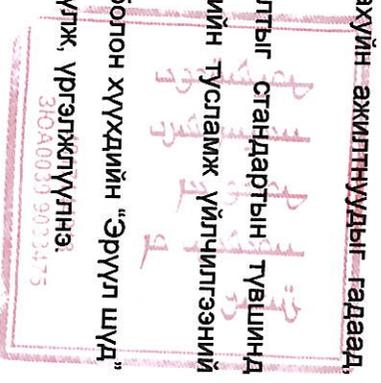
НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

- ✓ 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг өнөөгийн түвшнээс 5 дахин нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.1.2 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.
- ✓ 1.1.3 Эрчим хүчний хамнаглтэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэг үзүүлнэ
- ✓ 1.1.4 “Орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, 24 айлын тохилог орон сууцыг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжин шинээр барина.

1.2 Эрүүл цэвэр

- ✓ 1.2.1 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувиллагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтнуудыг гадаад, дотоодод суургах бодлого хэрэгжүүлнэ
- ✓ 1.2.2 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.3 “Элэг бүтэн Монгол”, “Умайн хэзүүн хавдаргүй Монгол” болон хүүхдийн “Эрүүл шүд” “Хавдрын эсрэг -хамтдаа” дэд хөтөлбөрүүдийг эрчимжүүлж, үргэлжлүүлнэ.

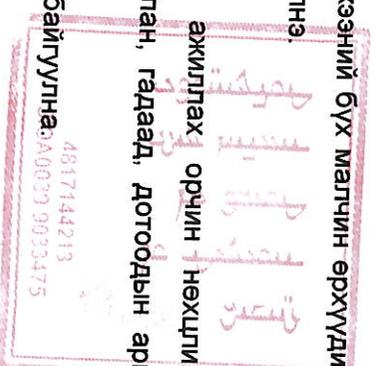
- ✓ 1.2.4 “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийн дагуу иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж, хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.2.5 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажигтнуудыг жил бүр шалгаруулж, эмч, эмнэлгийн ажигтнуудын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Болговсролтой иргэн

- ✓ 1.3.1 Аймгийн Политехник коллежитой нягт хамтран ажиллаж, хүүхэд залуучуудаа говийн бүсийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн сурахад дэмжиж ажиллана.
 - ✓ 1.3.2 Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж, ЕБС, СӨБ-ын байгууллагын багш нарыг гадаад, дотоодод сургаж, бэлтгэх бодлого баримтална.
 - ✓ 1.3.3 Багшийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжиж, “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, багш нарыг гадаад, дотоодод мэргэжил дээшлүүлж, сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулна.
 - ✓ 1.3.4 Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагчдад англи хэл эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг гадаадад сургаж чадавхжуулна.
 - ✓ 1.3.5 Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрны ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулж, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.
 - ✓ 1.3.6 Сургуульд байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбайг байгуулна.
 - ✓ 1.3.7 Сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажигтнуудыг жил бүр шалгаруулж, болговсролын салбарын ажигчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
 - ✓ 1.3.8 Залуу багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 1.3.9 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- 1.3.Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргээлтийн бодлого**
- Хүүхэд**
- ✓ 1.3.10 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан, ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 1.3.11 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх болговсролд бүрэн хамруулна.
 - ✓ 1.3.12 Болговсролын үйлчилгээнд хамрагдах боломжгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагчдад шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, болговсролд тэгш хамруулна.
 - ✓ 1.3.13 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээлтэй, амин дэмээр баялаг хоол, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ. 4017144213 4017144213 4017144213

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.3.14 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.3.15 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
Ахмад настан
- ✓ 1.3.16 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөргөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.3.17 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг аймагтаа бүсчилэн зохион байгуулна.
Малчид
Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:
 - ✓ 1.3.18 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
 - ✓ 1.3.19 Малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
 - ✓ 1.3.20 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
 - ✓ 1.3.21 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
 - ✓ 1.3.22 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малгаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 1.3.23 Зудын эрсдэлийг даван туулах “ӨВӨЛЖӨӨ” төсөл хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 1.3.24 Эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинжийн интернетэд холбон малчдад алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
 - ✓ 1.3.25 Малчдын эрүүл мэндийн суурь асуудал болох ундны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
 - ✓ 1.3.26 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- 1.4 **Үндэсний өө, соёл урлагийг дэмжигч иргэн**
 - ✓ 1.4.1 Соёл, урлагийн ажигтнуудын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулж, жил бүр шилдэг ажигтнуудыг шалгаруулан, гадаад, дотоодын арга хэмжээнд оролцуулж, туршлага судлуулна.
 - ✓ 1.4.2 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.

- ✓ 1.4.3 Үндэсний спортыг хөгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллана.
 - ✓ **1.5 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай ирэн**
 - ✓ 1.5.1 Иргэдийн идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дугуйн зориулалтын зам байгуулна.
 - ✓ 1.5.2 Сумын хэмжээнд “Бага Олимп” спортын наадамд 2 жил тутамд зохион байгуулалтайгаар оролцож, өмнөх амжилтаа ахилна.
 - ✓ 1.5.3 Сумын аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг тогтмол зохион байгуулна.
- ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ, ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО**
- ✓ **2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл**
 - ✓ 2.1.1 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх, сум дундын хоршоог бүсчлэн байгуулж, малчдад хувь эзэмшүүлнэ.
 - ✓ 2.1.2 Стандартын шаардлага хангасан өвс, тэжээлийн агуулах шинээр барьж, өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэхэд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана.
 - ✓ 2.1.3 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, иргэдийн хэрэгцээг хангана.
 - ✓ 2.1.4 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж, уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
 - ✓ 2.1.5 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах үйлдвэр байгуулж, дотоод, гадаадын зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
 - ✓ 2.1.6 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон “Дундговь түншлэл” арга хэмжээнд жил бүр оролцож, үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
 - ✓ 2.1.7 Хөрөнгө оруулагчдын зөвлөгөөнийг хоёр жил тутамд зохион байгуулж, орон нутагт хөрөнгө оруулалтыг татна.
 - ✓ 2.1.8 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
 - ✓ 2.1.9 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.
 - ✓ 2.1.10 Нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
 - ✓ 2.1.11 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.

✓ 2.1.12 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулна.

2.2 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

✓ 2.2.1 Аялал жуулчлалын бүс дэх хоршоо, нөхөрлөлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ногоон зээл, худалдааны сувгуудаар дэмжих бодлого баримтлана.

✓ 2.2.2 Монголын нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлогт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.

✓ 2.2.3 Жүүлчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.

✓ 2.2.4 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

3.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн бамалгаа

✓ 3.1.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнтэй уялдуулан орон нутгийн нэмэгдлийг жил бүр 10-аас доошгүй хувиар нэмэгдүүлж, нийгмийн баталгааг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

✓ 3.1.2 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.

✓ 3.1.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж, шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

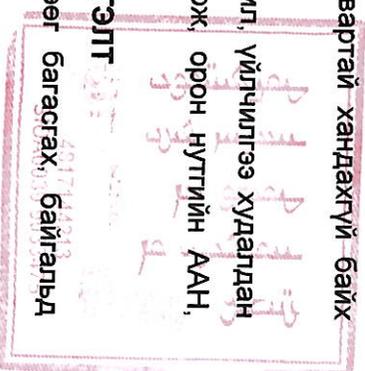
3.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

✓ 3.2.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

✓ 3.2.2 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилгэн болгож, орон нутгийн ААН, иргэдийг оролцуулах.

ДӨРӨВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

✓ 4.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.

✓ 4.2 Байгалийн унаган төрх, биологийн олгон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.

✓ 4.3 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.

✓ 4.4 "Тэрбум" мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.

✓ 4.5 Нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үнд: гэр бүл бологсдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан бологсдын гэх мэт

✓ 4.6 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг Банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.

✓ 4.7 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн, малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

✓ 4.8 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан ототно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.

✓ 4.9 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн харилцаагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.

✓ 4.10 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.

ТАВ. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

✓ 5.1 Төрийн албан хаагчдын 12-24 айлын орон сууц барина.

✓ 5.2 Сумын төвийн инжөнөрийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьж, сумын төвийн айл өрхийн амьдрах орчинг сайжруулна.

✓ 5.3 Эрүүл мэндийн төвийн барилгыг шинээр барина.

✓ 5.4 Соёл, спортын цогцолборын барилгыг ашиглалтад бүрэн оруулна.

✓ 5.5 Нутгийн удирдлагын барилга шинээр барина.

✓ 5.6 Ахмадын өргөө байгуулна.

✓ 5.7 Нийтийн биеийн тамирын цогцолбор зал, Нийтийн биеийн тамирын гадна талбайг хорооллуудад байгуулна.

✓ 5.8 Сумын төвийн хойд, баруун хойд талгаар 1 километрээс багагүй урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

✓ 5.9 Халуун усны тогтмол үйлчилгээг бий болгоно.

✓ 5.10 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайнцагаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dmidgovvi@audit.gov.mn

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
САЙНЦАГААН СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

2024-09-19 № 01/1176

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Сайнцагаан сумын "Монгол ардын нам"-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харууллагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловруулж, шаардагдах зардлын талварх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

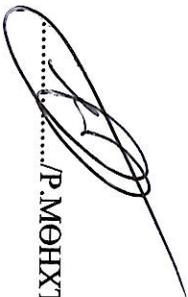
Сайнцагаан сумын "Монгол ардын нам"-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3.7.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сайншагаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (.᠕᠒.... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Сайншагаан сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт ...᠕᠒.... хуудасгай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН: АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Г.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН: АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/
АХЛАХ АУДИТОР /Б.ГАНТУЯА/

2024 ОНЫ АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХҮҮРИЙН СОНГУУЛЫД ОРОШЦОХ
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН САЙНЦАГААН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

БҮС НУТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТ: “Агсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын” баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “БҮС НУТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 6 үндсэн бүлэг, 19 дэд бүлэг, 157 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиглана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛГИЙГ ӨРХ ВҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чилгэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.7 Эрүүл идэвхитэй амьдралтай иргэн

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛГИЙГ ХАНГАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

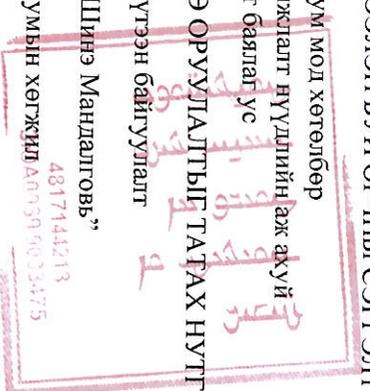
- 2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл
- 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
- 3.2 Шинэ ажлын байр
- 3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

ДӨРӨВ. ШУУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн багалгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН ВҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй
- 5.3 Үнэг байдал үс
- 6.1 Бүтээн байгуулалт
- 6.2 “Шинэ Мандалговь”
- 6.3 Сумын хөгжил

ЗҮРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАГАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1 НЭГ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

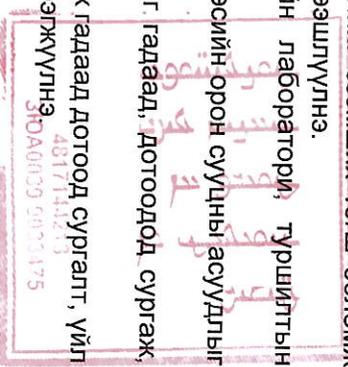
- ✓ 1.1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг өнөөгийн түвшнээс 5 дахин нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.1.2 “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.
- ✓ 1.1.3 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.1.4 “1000 айлын орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ. /аймгийн төвд (Сайнцагаан) 700 айл, сумдад 300 айл/

1.2 Эрүүл цэвэр

- ✓ 1.2.1 Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт зорилгот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.2.2 Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.2.3 Нарийн мэргэжлийн эмч, сувилагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтан гадаад, дотоодод сургах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2.4 Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- ✓ 1.2.5 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.6 Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- ✓ 1.2.7 Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиглах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой цэвэр

- ✓ 1.3.1 Сайнцагаан сумын хэмжээнд цэцэрлэг, сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгуудыг бүрэн шинэчилж дуусгана.
- ✓ 1.3.2 ОХУ-ын хөрөнгө оруулалттай олон улсын жишигт нийцсэн говийн бүсийн ЕБС-ийн сургууль байгуулна.
- ✓ 1.3.3 Говийн бүсийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй уялдуулан мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.3.4 Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагч англи хэлийг эзэмших тэнц боломж бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг гадаадад мэргэжил дээшлүүлнэ.
- ✓ 1.3.5 Сургуулиудад байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтаын талбай байгуулна.
- ✓ 1.3.6 Төгсөөд ажиглаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.3.7 Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж СӨБ, ЕБС багшийг гадаад, дотоодод сургаж бэлтгэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.3.8 “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

- ✓ 1.3.9 “Байгалийн ухаан” болон “Математик”, “Англи хэл”, “Оюунлаг Дундговь” дэд хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлж, улс, бүсийн хэмжээний төрөлжсөн олимпиадыг аймагтаа тогтмол зохион байгуулна.
- ✓ 1.3.10 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 1.3.11 “150 мянган айл-Орон сууц” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд бүсүүдийн тэргүүлэх чиглэлтэй уялдсан ур чадвартай гагнуурчин, инженер техникийн мэргэжилтнийг гадаад, дотоодод бэлтгэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.3.12 Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- ✓ 1.3.13 Батшийн хүрэлцээгүй сумдуудад цахимаар ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж, багш нарыг давхар ажиллаж, цалин орлогоо нэмэгдүүлэх боломжтой болгоно.
- ✓ 1.3.14 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх санг сургууль бүрийн дэргэд байгуулна.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргээлтийн бодлого

Хүүхэд

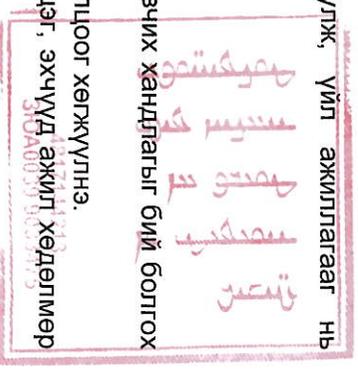
- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулна.
- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоол, сүү сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- ✓ 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.4.7 Оюутны цагаар хөдөлмөр эрхлэлтийг зохицуулах журмыг сайжруулж нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хөнгөлөх, цагийн ажлын зуучлалыг E-Student цэсээр дамжуулна.
- ✓ 1.4.8 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.9 Хөдөлмөрийн хуулинд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж шинэ ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.10 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.11 Төгсөгчдөд зориулан “Хийнгээ суръя-Орлого олъё-Хэмнээ” загвараар хөдөлмөрийн ур чадвар эзэмших боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.12 Сайнцагаан сумын Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

Гэр бүл

- ✓ 1.4.13 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.14 Ганд бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.15 Цэцэрлэгийн хүүхэд хүлээн авах, тарах цагийг уртасгаж эцэг, эхчүүд ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.16 Тогтвортой гэр бүлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дундаж давхаргыг тэлнэ.
1.4.17 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

Ахмад настан

- 1.4.18 Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, геронтологийн салбарыг бодлогоор хөгжүүлнэ.
1.4.19 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
1.4.20 Аймагт ахмадын сувилал байгуулж амралт сувилалд явж чаддаггүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
1.4.21 Түрээсийн орон сууцны хороолол байгуулж, ахмадуудаа хамруулан, төлбөрийн хөнгөлөлт эдлүүлэх асуудлыг шат дараалалтайгаар шийдвэрлэнэ.
1.4.22 Говийн бүсийн асрамжийн газрыг аймагтаа байгуулж, харж хандах хүнгүй ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд халамжийн үйлчилгээ үзүүлнэ.
1.4.23 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг аймагтаа бүсчилэн зохион байгуулна.
1.4.24 Улаанбаатар хотод орчин цагын шинэ тоног төхөөрөмжтэй оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар хамруулж, зардлыг нь эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
1.4.25 Сумын багийн ахмадын хөгжлийн төвийг барих үе шаттайгаар хөгжүүлэх.
1.4.26 Ахмад настануудад өдрийн болон 7 хоногийн эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх геронтологийн төв байгуулна.

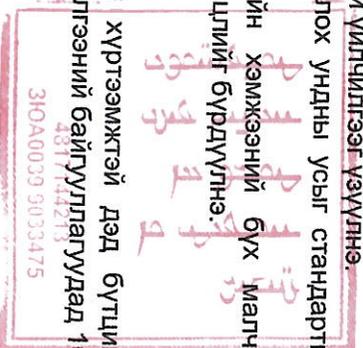
Малчид

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- 1.4.27 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
1.4.28 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
1.4.29 Говийн бүсийн хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
1.4.30 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
1.4.31 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг сүм бүрт нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
1.4.32 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
1.4.33 Зудын эрсдэлийг даван туулах “ӨВӨЛЖӨӨ” төсөл хэрэгжүүлнэ.
1.4.34 Бүх сумдын эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинкийн интернэтэд холбон малчид, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
1.4.35 Малчдын эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудал болгох ундны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
1.4.36 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, аймгийн хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- 1.4.37 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх төрлийн орон сууц, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад 100 хувь мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.

- ✓ 1.4.38 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн байнгын асрамжийн төвийг төр, хувийн хэвшлийн санхүүжилттээр дэмжинэ.
- ✓ 1.4.39 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эмчилгээ, оношилгоо, тусламж, үйлчилгээний төвийн үйл ажиллагааг өрөжүүлнэ.
- ✓ 1.4.40 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт

- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
 - ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүүхдийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 1.5.3 Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өрнүүлэх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
 - ✓ 1.5.4 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
 - ✓ 1.5.5 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 1.5.6 Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан аймгийн брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгжүүдийг 10-аас доошгүй номинацаар шалгаруулж “Оны шилдэг бүтээгдэхүүн” ном хэвлүүлж үйл ажиллагааг нь сурталчилна.
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжих чигсэн**
- ✓ 1.6.1 “Уртын дууч, морин хуурчдын”-III их наадмыг зохион байгуулхад хамтран дэмжиж ажиллана.
 - ✓ 1.6.2 Жил бүр соёл, урлагийн шилдэг ажилчдыг шалгаруулж гадаад, дотоодын арта хэмжээнд туршлага судлуулах, нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.
 - ✓ 1.6.3 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулахыг дэмжин ажиллана.
- 1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай иргэн**
- ✓ 1.7.1 Мандалговь хотод усан бассейн бүхий спорт цогцолборын барилгыг ашиглалтад оруулна.
 - ✓ 1.7.2 Иргэд идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дугуйн зориулалтын зам талбайтай болно.
 - ✓ 1.7.3 Сумын “Бага Олимп” спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.
 - ✓ 1.7.4 Улс бүсийн аварга шалгаруулах үндэсний болон олимпын төрлийн спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулна.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛГИЙГ ХАНГАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- ✓ 2.1 “Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл”
 - ✓ 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн салбарыг шинэ технологи инновацад суурилан хөгжүүлж, цаг уурын эрсдэлд дасан зохицсон, үр ашгтай бизнесийн салбар болгон хөгжүүлнэ.
 - ✓ 2.1.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна
 - ✓ 2.1.3 Сумандаа говийн бүсийн гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
 - ✓ 2.1.4 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх сүм дундын хоршооллыг бүсчлэн байгуулж, малчдад хувь эзэмшүүлнэ.
 - ✓ 2.1.5 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулсан хөгжүүлнэ.
 - ✓ 2.1.6 Малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэх аяныг хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 2.1.7 Малын чанар, үүлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.

- ✓ 2.1.8 Сайнцагаан сумандаа стандартын өвс, тэжээлийн агуулах нөөцийг нэмэгдүүлэх, өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэх хүрээнд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана.
- ✓ 2.1.9 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, аймгийн хэрэгцээг хангана.
- ✓ 2.1.10 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хаягдалгүй боловсруулж уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.11 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах үйлдвэр байгуулж, дотоод, гадаадын зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 2.1.12 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, иргэдийг хямд, чанартай мах, сүү, хүнсний ногоогоор хангана.
- ✓ 2.1.13 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэгцээг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОЛДОГО

3.1 Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин

- ✓ 3.1.1 Нийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- ✓ 3.1.2 Мандалговь хотод жижиг дунд үйлдвэрлэгчдэд зориулсан бизнес инкубатор төв байгуулна.
- ✓ 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон “Сайнцагаан сумын түншлэл” арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулж үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин, сурталчилна.
- ✓ 3.1.4 БНХАУ, ОХУ, Өмнөд Солонгос, Япон, Чех зэрэг улс орнуудтай тогтоосон хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, шинээр боломжит улс орнуудтай харилцаа тогтооно.

3.2 Шинэ ажлын байр

- ✓ 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багаатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тод олгох зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
 - ✓ 3.2.3 Ажлын байрыг шинээр бий болгосон бүс, орон нутгийн жижиг, дунд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
 - ✓ 3.2.4 Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлж, бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох, хөрөнгө оруулалтын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 3.2.5 Гарааны бизнес эрхлэгч, инновац, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлогоор дэмжинэ.
 - ✓ 3.2.6 “Пассив” хаусын үйлдвэрийг хөгжүүлнэ.
 - ✓ 3.2.7 Сайнцагаан сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
 - ✓ 3.2.8 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ.
 - ✓ 3.2.9 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэр байгуулна.
- 3.3 төрөлжсөн аялал жуулчлал**
- ✓ 3.3.1 Суманд зочлох гадаад, дотоодын жуулчдын аялах тав тухтай орчин бүрдүүлэх.
 - ✓ 3.3.2 Аялал жуулчлалын бүс дэх хоршоо, нөхөрлөлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ногоон зээл, худалдааны сувгуудаар дэмжих бодлого баримтлана.

30А000116030475

- ✓ 3.3.3 Монголын нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлолт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.4 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г. м/-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.5 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлагын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.6 Аялал жуулчлалын гадаадад хамтын ажиллагаа, олон улсын сурталчилгаа маркентийн ажлыг эрчимжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.7 Сүмдэн орох гарах хаалга, олон нийтийн худалдаа үйлчилгээний төвүүдэд түшиглэн, ариун цэврийн байгууламж бүхий нийтийн бие засах газруудыг бий болгоно.

310A0039 9033475

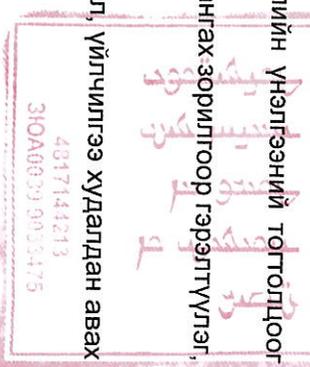
4811144210

3.4 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа

- ✓ 3.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 3.4.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 3.4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг улам дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 3.4.5 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.4.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дэдлагаажуулан, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

3.5 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

- ✓ 3.5.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.4 “Мандагловь хот”-ын удирдлагын төвийг бий болгоно.
- ✓ 3.5.5 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.6 “Тэрбум мод” хөтөлбөр

- ✓ 3.6.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- 3.6.2 Монгол орны ус цаг уурын орчны шинжилгээний салбарт өндөр технологи, хиймэл оюун ухааныг нэвтрүүлэн техникийн шинэчлэл хийж, цаг уур, гамшгийг эрт зарлан мэдээлэх ажлыг шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 3.6.3 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.6.4 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.6.5 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 3.6.6 Сумын нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ. Үүнд: гэр бүл болгосдын, төгсөлтийн, алдар цолтны, бурхан болгосдын гэх мэт

3.7 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй

- ✓ 3.7.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон эзэлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.7.2 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.7.3 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 3.7.4 Газар ашиглагчдын харилцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.7.5 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч, нийгмийн харилцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиллана.
- ✓ 3.7.6 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нийт газар нутгийн 30 хувьд хүргэнэ.

3.8 Үнэт баялаг ус

- ✓ 3.8.1 Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.8.2 Уул уурхай, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэрийн салбарт гүний усны нөөц ашиглалтыг хягаарлаж, гадаргын ус ашиглахыг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.3 Нөхөн сэргээлт хийдэг, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлдэг, усыг дахин ашигладаг үйлдвэр, уул уурхайг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.4 Уул уурхайд үйлдвэрлэлийн технологид хэрэглэсэн усыг дахин ашиглах, саарал ус нийлүүлэх төслийг дэмжинэ.
- ✓ 3.8.5 Суманд хүн амыг стандартын шаардлага хангасан үндны усны хайгуул судалгааг хийж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Бүтээн байгуулалт

- ✓ 6.1.1 Орон нутгийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, бирж, тээвэр логистикийн цогцолборыг кластераар хөгжүүлэх тохиромжтой дөрвөн байршлыг санал болгож, хүсэлт гаргасан хувийн хэвшил, хоршоодыг дэмжинэ.
- ✓ 6.1.2 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр байгуулна.
- ✓ 6.1.3 Мандалговь хотод хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин боловсруулах үйлдвэр шинээр барьж, сумдын хог хаягдлын менежментийг сайжруулна.

6.2 “Шинэ Мандалговь”

- ✓ 6.2.1 Мандалговь шинэ суурьшлын бүсийн цахилгаан хангамж /0,6кВ болон 0,4кВийн хувиарлах сүлжээ/-р бүрэн хангана.
- ✓ 6.2.2 Бохир зайлуулах шугам сүлжээг өргөтгөнө.
- ✓ 6.2.3 Хатуу хучилттай авто замын сүлжээг нэмэгдүүлж, А бүсийн шороон зам, гарцуудыг 100 хувь засмал зам болгож тоосжилтыг багасгаж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангана.
- ✓ 6.2.4 “Өндөр ээж” төвийн уулзвараас ШШГГазар, Баруун цагаан дэлгүүр, Хуучин наадмын талбай хүртэлх босоо тэнхлэгийн 3,9 км хатуу хучилттай авто зам шинээр барих.
- ✓ 6.2.5 Борооны ус тогтдог автозамуудын ус зайлуулах шугамыг бүрэн шинэчилнэ.
- ✓ 6.2.6 Одоо ашиглагдаж байгаа хатуу хучилттай автозамуудыг дахин шинээр хуучих ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- ✓ 6.2.7 Гэр хорооллын инжнерийн дэд бүтцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 6.2.8 “Шинэ гудамж”, “Шинэ хороолол” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 6.2.9 Олон төрлийн /орлогод нийцсэн, түрээсийн, ногоон, хаяс/ орон сууцны хангамжыг нэмэгдүүлж, инжнерийн хангамжтай сууцаар хангана.
- ✓ 6.2.10 Хуучин ашиглалтгүй болсон барилгуудыг буулгаж, орчин үеийн шинэ барилга барих хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- ✓ 6.2.11 Мандалговь хотын айл өрхийн нүхэн жорлонг эко 00 болгоно.

6.3 “Сумын хөгжил” – нутгийн сэргэлт

- ✓ 6.3.1 Сайнцагаан 9,10-р хүүхдийн цэцэрлэг шинээр барьна.
- ✓ 6.3.2 Сумдад нийтийн биеийн тамирын цогцолбор зал, гадна талбайг бий болгож ашиглалтанд оруулна.
- ✓ 6.3.3 Сумын төвүүдийн дэргэд 3 километрээс багагүй урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн бий болгож, иргэдийн амарч зугаалах , чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 6.3.4 Сумын хөдөөгийн бүх багуудыг үүрийн телефоны компиантай хамтран ажиллах.

**ДҮНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovti@audit.gov.mn

**ДҮНДГОВЬ АЙМГИЙН
САЙХАН-ОВОО СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД**

2024-09-19 № 01/193

Танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Сайхан-Овоо сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцаагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Сайхан-Овоо сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн

мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймал, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сайхан-Овоо сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Сайхан-Овоо сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР /Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР /Б.ГАНТУУЯА/

Handwritten mark resembling the number 2.

Дундговь аймгийн Сайхан-Овоо сумын
Монгол Ардын Намын хорооны
02 дугаар тогтоолын хавсралт
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ХӨНДӨЛГҮЙ ХӨГЖИНӨ
УХАЛГҮЙ УРАГШИЛНА.

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 Дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилсан орон нутгийнхаа нийт иргэдийн саналд тулгуурлан уул уурхайгүй, уламжлалт хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх мөрийн хөтөлбөрийг 5 үндсэн бүлэг, 46 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

1. Хүний хөгжил, өрхийн сэргэлт

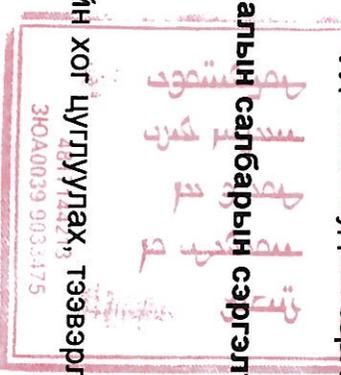
- ✓ 1.1. “Амар амгалан гэр бүл” багц сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.2. “Шинэ үеийн Малчин” сумын малчдын уулзалт зөвлөгөөнийг 2 жилд 1 удаа зохион байгуулна.
- ✓ 1.3. Эмэгтэйчүүдийн чуулга уулзалтыг зохион байгуулж, тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.4. Залуучуудын байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжин чуулга уулзалтыг 2 жилд 1 удаа зохион байгуулна.
- ✓ 1.5. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд хүүхдийг асрамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.6. Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.7. Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлах мэдээллээр хангах, хөнгөлөгттэй зээлд хамруулах.
- ✓ 1.8. Орон нутагт төрийн албаны орон тоо дутагдалтай байгаа нөхцөл байдалд онцгой анхаарал хандуулж тэднийг орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллаж амьдрах нөхцөл бололцоог хангах ажлыг бодлогоор дэмжиж ажиллах, нутгийн залуу боловсон хүчнийг бэлтгэх, ажлын байраар хангах.

ХНОА0039 9033475

2. Сумын эдийн засгийг өсгөх, хөдөө аж ахуйн салбарын сэргэлт

- ✓ 2.1. Орон нутгийн төсвийн орлого, зарцуулалтанд тавих иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж иргэдэд ил тод мэдээлнэ.
 - ✓ 2.2. Татварын оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлж, сумын төсвийн орлогыг нэмэгдүүлж орон нутгийн санхүүгийн чадавхийг сайжруулна.
 - ✓ 2.3. Уул уурхайгүй “Эко хөдөө аж ахуйг хөгжүүлэх бодлого” сумын хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлж, бэлчээрийн даацад тохирсон уламжлалт мал аж ахуйг эдийн засгийн үр ашигтай эрхлэх бодлого барина.
 - ✓ 2.4. Мал эмнэлэгийн үйлчилгээний чанарыг сайжруулах, хувийн мал эмнэлэг ажиллуулах хүсэлтэй эмч, мэргэжилтэнийг дэмжиж, мал, амьтны гаралтай халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл бүс нутаг болгох.
 - ✓ 2.5. Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
 - ✓ 2.6. Сайхан-Овоо сумын хөдөө аж, ахуйн гаралтай чанарын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнийг төв суурин газрын /хот, аймаг/ зах зээлд нийлүүлэх нэрийн дэлгүүр байгуулахад дэмжлэг үзүүлж зээл тусламжинд хамруулах
 - ✓ 2.7. Стандартын шаардлага хангасан мал нядлах цэгийн үйл ажиллагааг эхлүүлж тогтмолжуулан, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан мах, махан бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлэх.
 - ✓ 2.8. Арьс, шир боловсруулах анхан шатны цехтэй болох.
 - ✓ 2.9. Газар тариалан эрхлэгчдийг дэмжиж, төмс хүнсний ногооны хэрэглээний 50-аас доошгүй хувийг орон нутгаас хангах. Зуны хүлэмжийн аж ахуйг дэмжиж төмс хүнсний ногоо тариалалтыг нэмэгдүүлэх
 - ✓ 2.10. Шилмэл мал, цагаан идээний болон жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн худалдааг жил бүр зохион байгуулах.
 - ✓ 2.11. Инженерийн хийцтэй гүн өрмийн болон энгийн уурхайн худаг сэргээн засварлах, шинээр гаргах ажлыг зохион байгуулна.
- 3. Хүрээлэн буй орчны хөгжил, аялал жуулчлалын салбарын сэргэлт**
- ✓ 3.1. “Ногоон сүм” хөтөлбөр батлуулсан хэрэгжүүлнэ.
 - ✓ 3.2. “Орхон-Онги” гол төслийг дэмжин ажиллана.
 - ✓ 3.3. Сүм тохижилтын журам боловсруулж сумын төвийн хоёр цуглуулах, тээвэрлэх ажлыг бие даан хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

- ✓ 3.4. "Хоггүй цэвэрхэн сум" хөдөлгөөн өрнүүлж зориулалтын бус газар хог хаяхгүй дадал хэвшлийг төлөвшүүлэх, хөдөөгийн хур хогуудыг цэвэрлэнэ.
- ✓ 3.5. Өгөөдэй хааны өвлийн ордон Шаазант хотын түүхийг судлан дэлгэрүүлэх.
- ✓ 3.6. Сумын бахархал, онцлогийг харуулсан "Төгрөг хайрхан" аялал жуулчлалын төвийг шинээр барьж нүүдлийн соёл, орон нутгийн онцлогт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн үйлчилгээний нэр төрөл чанар дизайныг сайжруулан хөгжүүлж орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.7. "GoMongolia" хөтөлбөрийн хүрээнд суманд зочлох гадаад жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ. Жуулчид үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сурталчлах "Адууны баяр" эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.8. Гэр бааз байгуулах иргэд, малчдыг бодлогоор дэмжиж ажиглана.
- ✓ 3.9. "Морин Хөтөл" орчимд сум руу орох, гарах замд 1 километрээс багагүй урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн бий болгож, иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.

4. Боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын сэргэлт

- ✓ 4.1. Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжиж, хамран сургалтыг нэмэгдүүлнэ
- ✓ 4.2. Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх, орчинг бүрдүүлэх. Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт нийтийн биеийн тамираар хичээллэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- ✓ 4.3. ЕБСургуулийн суралчдын өөрөө удирдах байгууллагыг дэмжин төлөвшүүлж, хүүхдийн багаас зөв дадал хэвшилд сургах.
- ✓ 4.4. "Шатар", "Шагай харваа" дэд хөтөлбөрүүд боловсруулан хэрэгжүүлэх.
- ✓ 4.5. ЕБСургуулийн гадна хөлбөмбөгийн талбай байгуулна.
- ✓ 4.6. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, архины хэрэглээг багасгах, хорт зуршлыг арилгах чиглэлээр төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллана.
- ✓ 4.7. Эрүүл мэндийн төвийг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, өвчтөний онош, зургийг цахим орчинд нарийн мэргэжлийн эмчээс зөвлөгөө авч эмчлэх боломжийг хангаж цахим шилжилтийг эрчимжүүлнэ.

5. Бүтээн байгуулалт, нутгийн хөгжлийн сэргэлт

- ✓ 5.1. Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 5.2. Сумын төвийн иргэд, төрийн албан хаагчдыг хямд орон сууцаар хангах ажилд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллаж 24 айлгын орон сууц барина.

- ✓ 5.3. Төрийн албан хаагчдыг ая тухтай тохилог орчинд иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх боломжоор хангаж "Нутгийн удирдлагын ордон"-ын барилга шинээр барина.
- ✓ 5.4. Нутаг дэвсгэрийн хөлгийн хэтийн төлөвлөгөөг боловсруулах
- ✓ 5.5. Сумын төвийн бохирын шугамыг ашиглалтанд оруулах, айл өрхийн дулаан, цэвэр шугамтай болгох ажлын эхлэлийг тавьж мэргэжлийн байгууллагаар ТЭЗҮ-г хийлгүүлэх
- ✓ 5.6. Сумын бизнес хөгжлийн төвийг тогтмол үйл ажиллагаанд оруулах, Жижиг дунд бизнес эрхлэгчид, спорт холбоодыг тохилог орчинд үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл боломжоор хангаж байнгын байртай болгох
- ✓ 5.7. Төгрөг багт сүлжээний сайжруулалт хийнэ.
- ✓ 5.8. Шаардлага хангасан халуун усны тогтмол үйлчилгээг бий болгоно.
- ✓ 5.9. Сайхан-Овоо суманд соёлын төв шинээр барьж хуучин соёлын төвийг спорт цогцолбор хэлбэрээр засварлаж ашиглах
- ✓ 5.10. Өөр аймаг, суманд ажиллаж амьдарч байгаа нутгийн иргэд, нутгийн зөвлөлтэй хамтран "Шинэ санаа-330" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 5.11. Цахилгаан шугамын дэд станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, 04-ын шугамын өргөтгөл хийнэ.

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордууд, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dundgovy@audit.gov.mn

2024-09-19 № 01/190

Танай _____ -ны № _____ -т

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ХУЛД
СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРООНДИ

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-г заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хулд сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Хулд сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөгөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Хулд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Хулд сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР/Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР/Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР/Т.БАТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР/Б.ГАНТУЯА/

Дундговь аймгийн Хулд сумын Монгол Ардын
Намын хорооны 2024 оны 05 сарын 21-ний өдрийн
2 дугаар хурлын 02 тоот тогтоолоор батлав.

ХУЛД СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛД
МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ДЭВШҮҮЛЭХ
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

УРИА: ХАМТДАА ЭТГЭЖ, ТҮРҮҮЛЖ ХӨГЖЬЕ

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, “Шинэ сэргэлтийн бодлого” Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн бодлого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ” суурилсан мөрийн хөтөлбөрийг 5 үндсэн бүлэг, 23 зорилт, 77 төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллана.

ДООРХ БОДЛОГУУДЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭН АЖИЛЛАНА

1. Иргэний хөгжлийн бодлого
 2. Сайн засаглалын бодлого
 3. Хөдөө аж ахуйн бодлого
 4. Эдийн засгийн бодлого
 5. Бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалтын бодлого
- НЭГ. ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО**

- ✓ Эрүүл иргэн
- ✓ Боловсролтой иргэн
- ✓ Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- ✓ Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай иргэн
- ✓ Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрх оролцоог нэмэгдүүлэх
- ✓ Ажилтай, орлоготой иргэн
- ✓ Хүүхэд, Залуучуудын хөгжлийн төв
- ✓ Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ
- ✓ Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ
- ✓ Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэчүүдийн хөгжил

ХОЁР. САЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- ✓ Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба
- ✓ Хүнд сурталгүй - Төрийн алба
- ✓ Шилэн төндөрийг зохион байгуулна

- ✓ Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно
- ✓ Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ

ГУРАВ. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БОДЛОГО

- ✓ Малчдын амьжиргааг сайжруулна
- ✓ Малчдын эрүүл мэнд

- ✓ Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна, ойн зурвас байгуулах

ДӨРӨВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

- ✓ Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжинэ
- ✓ Аялал жуулчлал бий болгоно
- ✓ Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл
- ✓ Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна

ТАВ. БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БОДЛОГО

1. ИРГЭНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1 Эрүүл иргэн.

- ✓ 1.1.1 “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж өвчлөлөөс урьдчилан иргэдийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулах
 - ✓ 1.1.2 “Эрүүл шүд, эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хүүхдийн хоолойн архаг /ангина/ өвчнийг эрт илрүүлж эмчлэн, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдэлээс бага насанд нь сэргийлэх “Эрүүл байхын үндэс” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ
 - ✓ 1.1.3 Хулд сумын эрүүл мэндийн төвд моорог, граж барих
 - ✓ 1.1.4 Иргэдийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулах ажтыг зохион байгуулж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна
 - ✓ 1.1.5 Эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна орон сууцжуулах

1.2. Боловсролтой иргэн

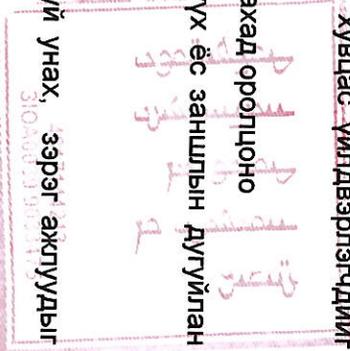
- ✓ 1.2.1 Багш нарын хөгжлийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад, дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ
 - ✓ 1.2.2 Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага ба ерөнхий боловсролын сургуулийг шинээр барьж эхлүүлэх
 - ✓ 1.2.3 Байгалийн ухаан болон бусад хичээлийн төрөлжсөн олимпиадыг улс болон бүсийн хэмжээнд зохион байгуулахад багш хүүхдийг хамруулахад дэмжлэг үзүүлнэ
 - ✓ 1.2.4 Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулж, орон сууцжуулах

1.3 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн

- ✓ 1.3.1 “Монгол Уран Бүтээл”, үндэсний болон загварын хувцас-үйлдвэрлэгчдийг дэмжиж загварын шоу хийж суртчилан таниулах
 - ✓ 1.3.2 Аймгийн соёл, урлагийн өдөрлөгийг зохион байгуулахад оролцоно
 - ✓ 1.3.3 Хүүхэд залуучуудын дунд гоо зүй, соёл урлаг, түүх ёс заншлын дутуулан сургалт хичээллүүлэх

1.4 Эрүүл, идэвхтэй амьдралтай иргэн

- ✓ 1.4.1 Иргэд идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, дугуй унах, зэрэг ажлуудыг хэвшил болгоно

✓ 1.4.2 Хүүхэд залуучуудын чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх усан бассейн, фитнесс заал, орчин үеийн сагс, волейболын талбай тоглоомын талбай усан оргилуур бүхий цэцэрлэгт хүрээлэнгтэй болох

1.5 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрх, оролцоог нэмэгдүүлэх

✓ 1.5.1 Тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэнд ажлын байр бий болгож ажил олгогчид санхүүгийн урамшуулал олгож, тусгай хэрэгцээ /хөгжлийн бэрхшээл/-тэй иргэнийг ажиллуулаагүй орон тоо тутамд төлөх, төлбөрийн хэмжээ, төрийн байгууллагын удирдах ажилтны хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ

1.6 Ажилтай, орлоготой иргэн

✓ 1.6.1 Сум хөгжлийн сангаас жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ

✓ 1.6.2 Өрх бүрийг үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэх хөдөлгөөн өрнүүлэн дэмжиж ажлын байр бий болгох

✓ 1.6.3 Их дээд болон мэргэжлийн сургууль төгссөн залуучуудыг орон нутагтаа ажиллах боломж нөхцөлөөр хангаж бизнес эрхлэх таатай орчин бүрдүүлж зах зээлтэй нь холбож өгөх

✓ 1.6.4 Зорилгод бүлгийн иргэдийг хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран нэгдэж нийлж, хоршиж ажиллахад орон нутгаас дэмжлэг үзүүлнэ

1.7 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийг төв

✓ 1.7.1 Залуучууд хөгжлийн төвтэй болгох, залуучуудын холбооны үйл ажиллагааг сайжруулах

✓ 1.7.2 Оюутан, залуучууд, өсвөр үеийнхний дунд спортын олон төрөлт арга хэмжээг жилд 2-оос дээш удаа зохион байгуулах

✓ 1.7.3 Залуучуудын чуулга уулзалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах

✓ 1.7.4 Сумын иргэдийн дунд урлаг, спортын наадам зохион байгуулж, шигшээ багтай болж бүсийн тэмцээнүүдэд амжилттай оролцох

✓ 1.7.5 Сумын аварга шалгаруулах уралдаан тэмцээнүүдийг зохион байгуулна

✓ 1.7.6 Бөхийн холбооны үйл ажиллагааг сайжруулж үндэсний бөх, жүдо бөх болон бусад бөхийн төрлөөр хүүхэд залуучуудыг хамруулж дэвжээтэй болгох

✓ 1.7.7 Шагайн харваа болон теннис биллиардын заал тохижуулах

1.8.1 Ахмадын хөгжлийг дэмжинэ

✓ 1.8.1 Ахмад настны мэдээлэл авах, хөгжих болгомжийг бүрдүүлэн ахмадын байрыг тохижуулна

✓ 1.8.2 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг зохион байгуулна

✓ 1.8.3 Ахмад настан, залуучууд, хүүхэд багачуудын гурван үеийн уулзалтыг зохион байгуулна

✓ 1.8.4 “Ахмад настны хөгжил хамгааллын үндэс”-ний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ

✓ 1.8.5 Хөдөлмөрийн чадвартай ахмадуудыг нэмэлт орлоготой болох боломжийг бүрдүүлнэ

1.9 Нийгмийн хамгааллын бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлнэ

✓ 1.9.1 Орлого багатай өрхийн нийгмийн хамгаалал, амьжиргааг дээшлүүлэх, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээг чанаржуулна

✓ 1.9.2 Амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой иргэдэд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авахад дөхөм болгож ажлын байранд зуучлах

✓ 1.9.3 Зорилгод бүлгийн өрхийн хөгжил, хамгааллыг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг сайжруулна

1.10. Хүүхэд, гэр бүл эмэгтэйчүүдийн хөгжил

✓ 1.10.1 Хүүхдийг зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлж хүүхэд огноор зорчих хэсгийг гарц, хурд сааруулагч, таних тэмдэг, камертай болгоно

✓ 1.10.2 Хүүхдийн тоглоомын талбай, орчны стандартыг мөрдүүлж хүүхдийн аюулгүй орчин бүрдүүлнэ

✓ 1.10.3 Эмэгтэйчүүдийн товлолт дархлаажуулалтыг нэвтрүүлж умайн хүзүүний хрот хавдраас сэргийлэх, хөхний эрүүл мэндийг хамгаалах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ

2. САЙН ЗАСАГЛАЛЫН БОДОЛГО

2.1 Мэргэшсэн чадварлаг төрийн алба

✓ 2.1.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ

✓ 2.1.2 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан давших зарчмын дагуу төрийн албанд тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бодитоор хэрэгжүүлж орон сууцжуулах

✓ 2.1.3 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сажигла харилцлагыг шалгуур болгон шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна

2.2 Хүнд сурталгүй - Төрийн алба

✓ 2.2.1 Иргэд, олон нийттэй харилцах мэдээллийн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж төр иргэний эргэх холбоог сайжруулна

✓ 2.2.2 Төрийн цахим үйлчилгээний системийг түгээн дэлгэрүүлж ашиглаж сургах

2.3 Шилэн тендерийг зохион байгуулна

✓ 2.3.1 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажигллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгоно

✓ 2.3.2 Сумын бүх төрийн байгууллагуудын "Шилэн данс"-ыг хөтгүүлж хяналт тавьж ажиглана

✓ 2.3.3 Орон нутгийн ХХК-г дэмжиж ажиглах

2.4 Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно

✓ 2.4.1 Уул уурхайн төслүүдийн нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийг нэмэгдүүлнэ

✓ 2.4.2 Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч зам талбайг засаж янзлах, нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулан хамтран ажиглана

✓ 2.4.3 Хариуцлагатай уул уурхай хөгжүүлэх бодлогыг баримтлах, ашигт малтмалын хайгуул, ашиглалт, дэд бүтэц, бусад үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг жилд хийлгэх.

✓ 2.4.4 Бичил уурхай ашиглаж байсан талбайд хайгуул хийлгэж улмаар орон нутгийн өмчид ХК-г байгуулж сүм орон нутгийн өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5 Ногоон хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ

✓ 2.5.1 Гэр хорооллыг цэвэр усны шугамд холбож хүлэмжийн аж ахуйг дэмжинэ

✓ 2.5.2 Ойн зурвас байгуулж тариалангийн бүстэй болгох

✓ 2.5.3 Тэрбум мод хөдөлгөөнд нэгдэж ногоон сүм хөдөлгөөнийг өрнүүлэх

✓ 2.5.4 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулна

3. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БОДОЛГО

3.1 Мал эмнэлгийн үйлчилгээг чанаржуулна

✓ 3.1.1 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах ажлыг жил бүр зохион байгуулна

✓ 3.1.2 Мал эмнэлгийн тогтолцооны шинэчлэлийг төгөлдөржүүлж, малын эмч, зоо техникчидийг бэлтгэж сүманд ажигллуулна

✓ 3.1.3 Баг бүрт мал угаалтын газар барина

✓ 3.1.4 Шаардлагатай багт өвс тэжээлийн агуулах нэмж барина

3.2 Малчдын эрүүл мэнд

✓ 3.2.1 Малчдын эрүүл мэндийг хамгаалах эрт илрүүлэгт хамруулах

✓ 3.2.2 Хэрэглэж буй ундны усанд шинжилгээ хийх

3.2 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна

✓ 3.2.1 Бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлж шаардлагатай бэлчээрт гүн өрмийн худаг гаргах

✓ 3.2.2 Бэлчээрийн хөнөөлт үлийн цагаан оготногой байгальд халгүй энгийн механик арга болон микробиологийн аргыг хослуулан тэмцэж бэлчээрийг хамгаална

4. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДОЛГО

4.1 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжинэ

- ✓ 4.1.1 Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл хөгжүүлнэ
- ✓ 4.1.2 Төмөр хийц тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрийг дэмжих
- ✓ 4.1.3 Түүхий эдийн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ
- ✓ 4.1.4 Барилгын туслах материал үйлдвэрлэлийг дэмжинэ

4.2 Аялал жуулчлал бий болгоно

- ✓ 4.2.1 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил, нутгийн онцлогтой бүтээгдэхүүн үйлчилгээ / Айрагны баяр, тэмээний баяр, Ардын урлагийн наадам г.м /- г сурталчлах
- ✓ 4.2.2 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуйн нэгжийг дэмжин орлогыг нь нэмэгдүүлэх

4.3 Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл

- ✓ 4.3.1 Түншлэлийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ
- ✓ 4.3.2 "Говь түншлэл" арга хэмжээг зохион байгуулж иргэдийг хамруулах

4.4 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна

- ✓ 4.4.1 Үйлдвэр үйлчилгээ явуулдаг иргэдийг ажлын байртай болгох
- ✓ 4.4.2 Халуун ус ахуйн үйлчилгээний газартай болгох

5. БҮТЭЭН БАЙГУУЛАГТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГТ

Хулд сум :

- ✓ 5.1.1 Сумын ЗДТГ-ын шинэ барилга эхлүүлэх
- ✓ 5.1.2 Ахуй үйлчилгээний газар бий болгох
- ✓ 5.1.3 Цэвэр бохирын шугамтай холбох
- ✓ 5.1.4 Ерөнхий боловсролын сургуулийг шинээр барих
- ✓ 5.1.5 Заглуучууд хөгжлийн төвтэй болгох
- ✓ 5.1.6 Наадмын талбайтай барих
- ✓ 5.1.7 Жишиг сум хөтөлбөрт хамрагдах
- ✓ 5.1.8 Шинэ цэцэрлэг барих

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ХУЛД СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ТАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р байр, Сайншатаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: dnpd.gov.ti@aimdt.gov.mn

**ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ЦАГААНДЭЛГЭР СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД**

2024-07-19 № 01/184

Тангай _____-ныг № _____-г

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-г заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Цагаандэлгэр сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардгдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн боллого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалтуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Цагаандэлгэр сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн боллого, төлөвлөгт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Цагаандэлгэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Цагаандэлгэр сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР/Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР/Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР/Т.БАГТСАЙХАН/

АХЛАХ АУДИТОР/С.Б.ГАНТУЯА/

Handwritten mark resembling the letter 'W'.

Цагаандэлгэр сумын Монгол Ардын Намын хорооны тэргүүлэгчдийн
2024 оны 6 сарын 8 ны өдрийн 1 тоот тогтоолын хавсралт

**ОРОН НУТГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХҮҮРЛЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЦАГААНДЭЛГЭР СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

“Агсын хараа - 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн боллого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг боллогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “ШИНЭ ЗУУН – ШИНЭ СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийн хүрээнд 5 бүлэг 40 зорилтыг хэрэгжүүлж ажиллана.

Мөрийн хөтөлбөр	Зорилт, арга хэмжээ
<p>Төрийн алба, сахилга харилцаагын сэргэлт</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран улс төрөөс ангил, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ. • Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ. • Төрийн албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга харилцаагтыг улам дээшлүүлж, шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна. • Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /тендер/-г нээлттэй ил тод шилтэн болгож, нийтэд тогтмол мэдээлнэ. • Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
<p>Ажлын байр, орлогын сэргэлт</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл эрхлэгч иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ. • Ажлын байрыг шинээр бий болгосон жижиг, дунд аж ахуйн нэгж, хувьнараа хөдөлмөр эрхлэгчийг боллогоор дэмжинэ. • Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх, сум дундын хоршоог байгуулж, малчдад хувь эзэмшүүлнэ. • Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэийн нэр төрөл, хангамжийг нэмэгдүүлнэ. • Нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр стандартад нийцсэн үйлчилгээ эрхлэх санаачлагыг бүрэн дэмжинэ. • Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ. • Өөрийн нөөц бололцоогоо дайчлан брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгжүүдийг 3-аас доошгүй номинацаар шалгаруулж сурталчилна. • Амрагч, аялагчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлог бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /боржигин найр, унаган тамга г.м-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.

<p>Хөдөө аж ахуйн сэргээлт</p>	<ul style="list-style-type: none">• Хулаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахыг хоршоогоор дамжуулан дэмжиж ажиллана.• Зудын эрсдэлийг даван туулах “Өвөлжөө” төслийг эхлүүлж, зулaid өртсөн малчдыг шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.• Станцартын шаардлага хангасан өвс, тэжээлийн агуулах шинээр барьж, өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэхэд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана.• Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх боллого баримтлана.• Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, сумын хэмжээний бүх малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.• Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.• Эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинкийн интернэтэд холбон малчил, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
<p>Хүн ам, боловсон хүчний сэргээлт</p>	<ul style="list-style-type: none">• Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлтэх тогтолооог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.• Нарийн мэргэжлийн эмч, сувилагч, мэрлэсэн асрахуйн ажилтнуудыг сургах боллого хэрэгжүүлнэ.• Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж, ЕБС, СӨБ-ын байгууллагын багш нарыг сургаж, бэлтгэх боллого баримтлана.• Боловсролын салбарыг улс төрөөс ангид байлгаж, сургуулийн захирал, пэцэрлэгийн эрхлэгчийг мэдлэг чадвар, ажлын түйцэтгэл, туршлагад нь үндэслэн, холбогдох хууль, журмын дагуу сонгон шалгаруулж, томилно.• Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагчдад англи хэл эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг сургаж чадавхжуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.• Пэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээлтэй, амин дэмээр баялаг хоол, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.• Оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар оношлуулж, зардлыг эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.• Ахмадуудыг орон нутгийн сувилалд сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.• Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.• Үндэсний спортын төрөл болох шагайн харваа, сурьин харваат хөгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллана.

<p>Дэд бүтэц, тохижилтын сэргэлт</p>	<ul style="list-style-type: none">• 16 айлын орон сууц барина.• Суманд төвийн шугам сүлжээ /Цэвэр, бохир усны шугам/ цэвэрлэх байгууламж шинээр барьж, сумын төвийн айл өрхийн амьдрах орчинг сайжруулна.• Соёлын төвийн барилгыг 100 хувь ашиглалтад оруулна.• Цахим худалг байгуулан ундны усны соёлтой боловсон үйлчилгээг хэвшүүлнэ.• Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор тэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.• “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг ургуулсан модны тоотой уялдуулна.• Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилгыг шинээр барина.• Хүүхдийн пэпэрлэгийн барилгыг шинээр барина.• Цэцэрлэг, сургуулийн дотоод гадаад орчинг камержуулж, хүүхдэд ээлтэй, аюулгүй орчин бүрдүүлнэ.• Шаардлага хангасан халуун усны тогтмол үйлчилгээг бий болгоно. <p style="text-align: right;">4817144213 310A0039 9033475</p>
--	---

**ЦАГАНДЭЛГЭР СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО**

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын өргөн, 7-р баг, Сайншалан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208. Цахим хаяг: dundgov.gov.mn

2024 - 07 - 17 № 01/194

Танай _____ -ны № _____ -т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
ЭРДЭНЭДАЛАЙ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Эрдэнэдалай сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг харилцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловруулж, шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит, Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит, Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөгтийн баримт бичиг, орон нутгийн 2024 оны төсөв, 2025-2026 оны төсвийн төсөөлөл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Эрдэнэдалай сумын “Монгол ардын нам”-ын хорооны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Эрдэнэдалай сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох “Монгол ардын нам”-ын мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Дундговь аймгийн Эрдэнэдалай сумын Сонгуулийн хороонды

Хавсаргалт хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /Р.МӨНХТОГТОХ/

ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР *[Signature]* /Т.ОЮУН-ЭРДЭНЭ/

БОЛОВСРУУЛСАН:

АХЛАХ АУДИТОР

АХЛАХ АУДИТОР

[Signature] /Т.БАТСАЙХАН/
[Signature] /Б.ГАНТУУЯА/

2024 ОНЫ СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД ОРОЦЛОХ
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЭРДЭНЭДАЛАЙ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Эрдэнэдагва Сумын Монгол Ардын Намын хорооны хурлын
2024 оны 04 сарын 14-ны өдрийн 53 тоот тогтоолын хавсралт

БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ: “Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн боллого, “Шинэ сэргэлтийн боллого”, “Дундговь аймгийн нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2018-2028 дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр”, “Монгол Ардын Намын “Шинэ сэргэлтийн боллого, бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028” зэрэг боллогын баримт бичгүүдэд суурилан иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, өрх гэрийн амьдралын чанарыг дээшлүүлэх “БҮС НҮТГИЙН ХӨГЖИЛ-ЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТ” мөрийн хөтөлбөрийг 6 үндсэн бүлэг, 17 дэд бүлэг, 130 зорилгыг хэрэгжүүлж ажиллана.

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮҮРГЭХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 1.1 Орон сууц
- 1.2 Эрүүл иргэн
- 1.3 Боловсролтой иргэн
- 1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн боллого
 - Хүүхэд
 - Оюутан, залуучууд
 - Гэр бүл
 - Ахмад настан
 - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд
- 1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт
- 1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжигч иргэн
- 1.7 Эрүүл илэвхитэй амьдрагтай иргэн

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТГӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 3.1 Бизнес хөрөнгө оруулалтын таатай орчин
- 3.2 Шинэ ажлын байр
- 3.3 Төрөлжсөн аялал жуулчлал

ДӨРӨВ. ШУДАРГА, ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛЫН СЭРГЭЛТ

- 4.1 Төрийн албаны хүний нөөцийн боллого ба нийгмийн багталгаа
- 4.2 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

ТАВ. ХҮН БА ХҮҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

- 5.1 Тэрбум мод хөтөлбөр
- 5.2 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй
- 5.3 Үнэг баялаг ус

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

- 6.1 Бүтээн байгуулалт
- 6.2 Сумын хөгжил

1 НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРТ ХҮРГЭХ НУТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

1.1 Орон сууц

- 1.1.1 ✓ Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 3 хувийн хүүтэй ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийн хүртээмжийг өнөөгийн түвшнээс 5 дахин нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.2 ✓ “Миний түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн хүрээнд сумын иргэдэд түрээслэх, түрээслээд өмчлөх орон сууцны төслийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албан хаагч, залуу гэр бүл, ахмадуудыг нэн түрүүнд хамруулна.
- 1.1.3 ✓ Эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй амины орон сууц барих, засварлахад хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- 1.1.4 “ 200 айлын орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.2 Эрүүл цэвэр

- 1.2.1 ✓ Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт мэдээлэх, сануулах хиймэл оюун ухаанд суурилсан системийг хөгжүүлж, салбарын цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн эрт илрүүлэгт зорилгот бүлгийн иргэдийг бүрэн хамруулна.
- 1.2.2 ✓ Эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмжсэн дасгал хөдөлгөөн, спорт, нийтийн биеийн тамираар хичээлгэх, эрүүл зөв хооллох, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх орчин бүрдүүлнэ.
- 1.2.3 ✓ Нарийн мэргэжлийн эмч, сувиллагч, мэргэшсэн асрахуйн ажилтан гадаад, дотоодод сургах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.4 ✓ Эмнэлгийн авто машин, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг стандартын түвшинд хүргэж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- 1.2.5 ✓ “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийн “Эрүүл шүд”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
- 1.2.6 ✓ Хүн амын дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг оношилгоонд бүрэн хамруулж “Эрт илрүүлэг” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- 1.2.7 ✓ Эрүүл мэндийн салбарын шилдэг ажилчдыг жил бүр шалгаруулж, эмч эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэж, ажиглах орчин нөхцлийг сайжруулна.

1.3 Боловсролтой цэвэр

- 1.3.1 ✓ Эрдэнэдалай сумын хэмжээнд цэцэрлэг, сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгуудыг бүрэн шинэчилж дуусгана.
- 1.3.2 ✓ Говийн бүсийн эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй уялдуулан мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг хөгжүүлнэ.
- 1.3.3 ✓ Бүх шатны сургалтын байгууллагын суралцагч англи хэлийг эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, англи хэлний багш нарыг гадаадад мэргэжил дээшлүүлнэ.
- 1.3.4 ✓ Сургуулиудад байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбай байгуулна.
- 1.3.5 ✓ Төгсөөд ажиглаж байгаа залуу багш нарт зориулсан түрээсийн орон сууцны асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 1.3.6 ✓ Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж СӨБ, ЕБС багшийг гадаад, дотоодод сургаж, бэлтгэх бодлого баримтална.
- 1.3.7 ✓ “Багшийн хөгжлийн төв”-ийг дэмжиж, мэргэжил дээшлүүлэх гадаад дотоод сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулж “Чадварлаг багш” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.8 ✓ Жил бүр сургууль, цэцэрлэгийн шилдэг багш, ажилчдыг шалгаруулж боловсролын салбарын ажилчдын нийгмийн асуудал, ажиглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.3.9 ✓ Багш нарыг жилд нэг удаа урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн үзлэг оношлогоонд бүрэн хамруулна.
- 1.3.10 ✓ Багш нарын цахимгаар ажиглах нөхцлийг бүрдүүлж, давхар ажиглаж, цалин орлогоо нэмэгдүүлэх боломжтой болгоно.

- ✓ 1.3.11 Ахмад багш нарын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх санг байгуулна.

1.4 Хүн ам, нийгмийн бүлэг бүрт чиглэсэн нутгийн сэргэлтийн бодлого

Хүүхэд

- ✓ 1.4.1 Хүүхэд хамгааллын талаар мэдлэг, ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлж, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.2 Хүүхэд харах үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийг асрах үйлчилгээнд хамруулан ээжүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.3 Хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулна.
- ✓ 1.4.4 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.
- ✓ 1.4.5 Цэцэрлэгийн хоол болон ЕБС-ийн үдийн хоолны орц найрлагыг нэмэгдүүлж, шим тэжээл, амин дэмээр баялаг хоол, сүү сүүн бүтээгдэхүүнээр үйлчилнэ.
- ✓ 1.4.6 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

Оюутан, залуучууд

- ✓ 1.4.7 Сурлагын өндөр амжилттай, бакалаврын сургалтын төгсөгчийг төрийн албанд дадлага хийлгэх тогтолцоог сайжруулан, төрийн албаны хүний нөөцийг бэлтгэнэ.
- ✓ 1.4.8 Хөдөлмөрийн хуулинд тусгагдсан цахимаар, зайнаас, гэрээс, цагаар ажиллах болон богино хугацааны хөдөлмөр эрхлэх боломжуудыг өргөжүүлж шинэ ажлын байр бий болгох бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.9 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эрхлэх нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.10 Төгсөгчдөд зориулан “Хийнгээ суръя- Орлого олъё-Хэмнээ” загвараар хөдөлмөрийн ур чадвар эзэмших боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.11 Эрдэнэдэгалй сумын Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

Гэр бүл

- ✓ 1.4.12 Гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулж, хүчирхийллийг үл тэвчих хандлагыг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.13 Ганд бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.14 Цэцэрлэгийн хүүхэд хүлээн авах, тарах цагийг уртасгаж эцэг, эхчүүд ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.15 Тогтвортой гэр бүлийг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, дундаж давхаргыг тэлнэ.
- ✓ 1.4.16 Айл өрхийн амьжиргааны түвшинг олон улсын аргачлалаар тогтоож, ажил орлоготой болгох, малжуулах, туслах аж ахуй эрхлэх зэргээр орлогын өсөлтийг дэмжих бодитой арга хэмжээг авч ажиллана.

Ахмад настан

- ✓ 1.4.17 Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.4.18 Ахмадуудын хөдөлмөрийн хоршоо, нөхөрлөл зэрэг хамтын ажиллагааны санаачлагыг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагаа залуучуудад өвлүүлж үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.19 Ахмадын амралт сувилалд явж чаддаггүй ахмадуудыг орон нутагтаа сувилуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.4.20 Түрээсийн орон сууцны хороолол байгуулж, ахмадуудаа хамруулан, Төлбөрийн хөнгөлөлт эдлүүлэх асуудлыг шат дараалалтайгаар шийдвэрлэнэ.
- 1.4.21 Ахмадуудын урлаг, спортын наадмыг бүсчилэн зохион байгуулна.

- ✓ 1.4.22 Улаанбаатар хотод “Нуга” оношлогооны төвд 60-аас дээш насны ахмадуудыг зохион байгуулалттайгаар хамруулж, зардлыг нь эрүүл мэндийн даатгал болон орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэнэ.
- ✓ 1.4.23 Суманд ахмадын хөгжлийн төвийг хөгжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.24 Ахмад настнуудад өдрийн болон 7 хоногийн эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх үйлчилгээнд хамруулна.

Малчид

Шинэ хоршоо хөтөлбөрийн хүрээнд:

- ✓ 1.4.25 Малчдад өвөлжөө, хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших, ашиглах, тэжээлийн ургамал тариалах нөхцлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 1.4.26 Худаг гаргах, ногоон тэжээл тариалах, тоног төхөөрөмж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.27 Говийн бүсийн хэмжээнд дутагдалтай малын эмч, мал зүйч, мэргэжилтэнг үе шаттайгаар бэлтгэн, мал сүргийг бүрэн эрүүлжүүлнэ.
- ✓ 1.4.28 Малчдын боловсрол, эрүүл мэнд, нийгэм, соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 1.4.29 Малчид хоршоолох замаар мах, сүү, арьс шир, ноос ноолуур, дайвар бүтээгдэхүүн ангилан ялгах болон боловсруулах цех байгуулах, ажлын байрыг сум бүрт нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.
- ✓ 1.4.30 Зудад өртсөн малчдыг нутгийн шилмэл омгийн малаар малжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.31 Зудын эрсдэлийг даван туулах “ӨВӨЛЖӨӨ” төсөл хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 1.4.32 Сумын эмнэлгийг туулах чадвар сайтай орчин үеийн тээврийн хэрэгслээр ханган, Старлинкийн интернетэд холбон малчид, хөдөө орон нутгийн иргэдэд алсын зайн эрүүл мэндийн оношилгоо, эмчилгээний үйлчилгээг үзүүлнэ.
- ✓ 1.4.33 Малчдын эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудал болох ундны усыг стандартын түвшинд хүргэж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.
- ✓ 1.4.34 Дахин дамжуулах станцуудыг байгуулж, малчин өрхүүдийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдох нөхцлийг бүрдүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд

- ✓ 1.4.35 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх төрлийн орон сууц, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад 100 хувь мөрдүүлж, мэдээллийн тэгш байдлыг хангана.
- 1.4.36 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эмчилгээ, оношилгоо, тусламж, үйлчилгээний үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.
- ✓ 1.4.37 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5 Хөдөлмөр эрхлэлт

- ✓ 1.5.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулах бодлого баримтлана.
- ✓ 1.5.2 Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүүхдийг асраамжилж буй иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 1.5.3 Хүнсний нөөц нэмэгдүүлэх, нэр төрлийг олшруулахад чиглэсэн аж ахуй эрхлэх, шинэ нэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санаачлагыг санхүү, хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжинэ.
- ✓ 1.5.4 Цагийн ажил, түр ажлын байрны зохицуулалтыг ажил олгогч, ажилтанд нийцтэй байдлаар тогтоон иргэдийн нэмэлт орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.6 Үндэсний өв, соёл урлагийг дэмжих үүрэг

- 1.6.1 “Уртын дууч, морин хуурчдын”-III их наадмыг зохион байгуулахад хамтран дэмжиж ажиллана.

- ✓ 1.6.2 Жил бүр соёл, урлагийн шилдэг ажилчдыг шалгаруулж гадаад, дотоодын арга хэмжээнд туршлага судлуулах, нийгмийн асуудал, ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулна.
- ✓ 1.6.3 Иргэдийн дунд урлагийн наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулахыг дэмжин ажиллана.

1.7 Эрүүл, идэвхитэй амьдралтай ирээн

- 1.7.1 Усан бассейн бүхий цогцолборын барилгыг ашиглалтад оруулна.
- ✓ 1.7.2 Иргэд идэвхитэй хөдөлгөөн хийх, явган алхах, унадаг дууийн зориулалтын зам талбайтай болно.
- ✓ 1.7.3 Сумын “Бага Олимп” спортын наадмыг 2 жил тутам зохион байгуулна.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

2.1 “Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл”

- ✓ 2.1.1 Хөдөө аж ахуйн салбарыг шинэ технологи инновациад суурилан хөгжүүлж, цаг уурын эрсдэлд дасан зохицсон, ур ашигтай бизнесийн салбар болгон хөгжүүлнэ.
- 2.1.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог төрийн дэмжлэгтэй, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг урамшуулж шинэчлэн байгуулна
- ✓ 2.1.3 Сумандаа говийн бүсийн гойд ашиг шимт цөм сүргийг бий болгоно.
- ✓ 2.1.4 Малын түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх сум дундын хоршооллыг бүсчлэн байгуулж, малчдад хувь эзэмшүүлнэ.
- ✓ 2.1.5 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.6 Малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэх аяныг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 2.1.7 Малын чанар, үйлдэр угсааг сайжруулах санаачлагыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.8 Сумандаа стандартын өвс, тэжээлийн агуулах нөөцийг нэмэгдүүлэх, өвс тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэх хүрээнд хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллана.
- ✓ 2.1.9 Дөрвөн улирлын хүлэмж, агуулах, зоорийн аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногоо, жимс жимсгэнийн нэр төрлийг нэмэгдүүлж, сумын иргэдийн хэрэгцээг хангана.
- ✓ 2.1.10 Малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүнийг хянгдалгүй боловсруулж уургийн агууламж өндөр түүхий эд бэлтгэх, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
- ✓ 2.1.11 Мах, сүү, хоёрдогч түүхий эд боловсруулах үйлдвэр байгуулж, дотоод, гадаадын зах зээлд өндөр үнээр борлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 2.1.12 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг дөрвөн улиралд бэлтгэн нийлүүлэх, хадгалах нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж, иргэдийг хямд, чанартай мах, сүү, хүнсний ногоогоор хангана.
- ✓ 2.1.13 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

3.1 Бизнес, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин

- ✓ 3.1.1 Нийтийн эзэмшлийн зам талбай, цэцэрлэгт хүрээлэн зэрэгт үйлчилгээ эрхлэх боломжийг иргэдэд олгоно.
- ✓ 3.1.2 Эрдэнэдалай суманд жижиг дунд үйлдвэрлэгчдэд зориулсан бизнес инкубатор төв байгуулна.
- ✓ 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн бараа бүтээгдэхүүнийг гадаад, болон дотоодын зах зээлд нэвтрүүлэх үзэсгэлэн худалдаа болон “дундговь түншлэл” арга хэмжээнд жил бүр үндэсний үйлдвэрлэгч нараа дэмжин оролцуулж сурталчилна.
- ✓ 3.1.4 Гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, шинээр боломжит улс орнуудтай харилцаа тогтооно.

3.2 Шинэ ажлын байр

- ✓ 3.2.1 Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлд жижиг, дунд, бичил бизнесийг дэмжих урт хугацаатай, хүү багатай зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тэлэх бодлого баримталж, шударга, ил тод олгох зарчмыг баримтлан хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.2 Жижиг, дунд үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.
- ✓ 3.2.3 Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч аж ахуйн нэгжийг төрийн бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.4 Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлж, бизнесээ тэлэх, эрчимжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар олгох, хөрөнгө оруулалтын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.2.5 Гарааны бизнес эрхлэгч, инноваци, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх бодлогоор дэмжинэ.
- ✓ 3.2.6 Эрдэнэдалай сумын хэмжээнд нийтийн хоол, зочид буудал болон бусад үйлчилгээний чиглэлээр олон улсын стандартад нийцсэн үйлчилгээний төв байгуулах санал санаачлагыг бүрэн дэмжинэ.
- ✓ 3.2.7 Орон нутгийн байгалийн баялаг, ашигт малтмалд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэрийг дэмжинэ.

3.3 төрөлжсөн аялал жуулчлал

- ✓ 3.3.1 Суманд зочлох гадаад, дотоодын жуулчдын аялах тав тухтай орчин бүрдүүлэх.
- ✓ 3.3.2 Монголын нуудгийн соёл, орон нутгийн онцлогт тохирсон брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар, дизайныг сайжруулан, хөгжүүлж, орон нутагт орох орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.3 Жуулчдад үзүүлэх уламжлалт зан заншил нутгийн онцлох бүтээгдэхүүн үйлчилгээ /Айрагны баяр, тэмээний баяр, ардын урлагын наадам г.м/-г сурталчлах эвент арга хэмжээг тогтмолжуулна.
- ✓ 3.3.4 Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн бэлэг дурсгал, гар урлалын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжин орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.5 Аялал жуулчлалын гадаадад хамтын ажиллагаа, олон улсын сурталчилгаа маркэнтийн ажлыг эрчимжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.3.6 Сумын орох гарах хаалга, олон нийтийн худалдаа үйлчилгээний төвүүдэд түшиглэн, ариун цэврийн байгууламж бүхий нийтийн бие засах газруудыг бий болгоно.

3.4 Төрийн албаны хүний нөөцийн бодлого ба нийгмийн баталгаа

- ✓ 3.4.1 Төрийн албан хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын харилцлага, үр дүнг сайжруулна.
- ✓ 3.4.2 Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлж, нийгмийн баталгааны зохистой бодлогыг баримтална.
- ✓ 3.4.3 Төрийн жинхэнэ албан хаагч сонгуулийн үр дүнгээс үл хамааран чадахуйн болон шатлан дэвших зарчмын дагуу улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.4.4 Төрийн тусгай болон жинхэнэ албан хаагчдын ажлын гүйцэтгэл, ёс зүй, сахилга харилцлагыг улам дээшлүүлж шилдэг төрийн албан хаагчийг шалгаруулж нийгмийн асуудал, ажиглах орчин нөхцөлийг сайжруулна.
- ✓ 3.4.5 Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сургаж хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.4.6 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах ажлын хүрээнд багийн засаг дарга нарыг сургаж дадлагажуулан, сахилга харилцлагыг дээшлүүлнэ.

3.5 Иргэдэд ойр төрийн үйлчилгээ

- ✓ 3.5.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- ✓ 3.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажлын үр дүнг үнэлэх гүйцэтгэлийн үнэлээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 3.5.3 Гэмт хэргийн тоог бууруулах, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг сайжруулж нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.5.4 Төсвийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа /Төндөр/-г нээлттэй ил тод шилэн болгох.

ТАВ. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ СЭРГЭЛТ

3.6 “Тэрбум мод” хөтөлбөр

- ✓ 3.6.1 Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг үр нөлөөг багасгах, байгальд ээлтэй, оролцоотой ажил бизнесийг дэмжинэ.
- 3.6.2 Монгол орны ус цаг уурын орчны шинжилгээний салбарт өндөр технологи, хиймэл оюун ухааныг нэвтрүүлэн техникийн шинэчлэл хийж, цаг уур, гамшгийг эрт зарлан мэдээлэх ажлыг шинэ түвшинд гаргана.
- ✓ 3.6.3 Байгалийн унаган төрх, биологийн олон янз байдлыг хамгаалж, эко системийн тэнцвэрийг хадгалахад хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- ✓ 3.6.4 Ногоон хот, ногоон барилга, амьдралын ногоон хэв маяг, нөөцийн хэмнэлт зэрэг байгальд ээлтэй, хэмнэлттэй ногоон үзэл санаа, хандлага, дадлыг дэмжин хөгжүүлнэ.
- ✓ 3.6.5 “Тэрбум” мод хөтөлбөрийн хүрээнд айл өрх бүр эзэмшлийн газартаа мод тарих аян өрнүүлж, төрөөс үзүүлж буй дэмжлэгийг урлуулсан модны тоо, цахилгаан, усны зардалтай уялдуулна.
- ✓ 3.6.6 Сумын нэрэмжит цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдийн мод тарих идэвх сонирхлыг нэмэгдүүлнэ.

3.7 Уламжлалт нүүдлийн аж ахуй

- ✓ 3.7.1 Бэлчээрийн даацаа хэтрүүлээгүй, бэлчээр хамгаалж байгаа малчдыг бага хүүтэй ногоон зээлд хамруулах боломжийг банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.7.2 Бэлчээрийг усжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 3.7.3 Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- ✓ 3.7.4 Газар ашиглагчдын харилцлагыг нэмэгдүүлж, эвдрэл, доройтолд орсон газрыг нөхөн сэргээж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулна.
- ✓ 3.7.5 Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

3.8 Үнэт баялаг ус

- ✓ 3.8.1 Усны нөөцийн эрэл, хайгуул, зураглалын ажлыг эрчимжүүлж, усны чанар, аюулгүй байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- ✓ 3.8.2 Суманд хүн амыг стандартын шаардлага хангасан үндны усны хайгуул судалгааг хийж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

ЗУРГАА. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ТАТАХ НҮТГИЙН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

6.1 Бүтээн байгуулалт

- ✓ 6.1.1 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр байгуулна.
- ✓ 6.1.2 Суманд хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин боловсруулах үйлдвэр шинээр барьж, сумдын хог хаягдлын менежментийг сайжруулна.
- ✓ 6.1.3 6.1.3."Сангийндалгай шинэ суурьшлын бүс"ийн цахилгаан хангамж /0,6кВ болгон 0,4кВийн хувиарлах сүлжээ/-р бүрэн хангана.
- ✓ 6.1.4 Бохир зайлуулах шугам сүлжээг өргөтгөнө.
- ✓ 6.1.5 Хатуу хучилттай авто замыг дуусгаж шинээр зам нэмж тоосжилтыг багасгаж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангана.
- ✓ 6.1.6 Борооны ус тогтдог автозамуудын ус зайлуулах шугамыг бүрэн шинэчилнэ.
- ✓ 6.1.7 Гэр хорооллын инжнерийн дэд бүтцийг нэмэгдүүлнэ.
- ✓ 6.1.8 "Шинэ гудамж", "Шинэ хороолол" хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- ✓ 6.1.9 Олон төрлийн /орлогод нийцсэн, түрээсийн, ногоон, хаус/ орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлж, инжнерийн хангамжтай сууцаар хангана.
- ✓ 6.1.10 Хуучин ашиглалтгүй болсон барилгуудыг буулгаж, орчин үеийн шинэ барилга барих хувийн хэвшлийг дэмжинэ.
- ✓ 6.1.11 Сумын төвийн айл өрхийн нүхэн жорлонг эко 00 болгох ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлнэ..

6.2 "Сумын хөгжил" – нутгийн сэргэлт

- ✓ 6.2.1 Эрдэнэдалай сумын 2-р хүүхдийн цэцэрлэг шинээр ашиглалтанд оруулна.
- 6.2.2 Суманд 3 километрээс багатай урттай ногоон зурвас, цэцэрлэгт хүрээлэн бий болгож, иргэдийн амарч зугаалах , чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.